

Funktionalismus modernismus

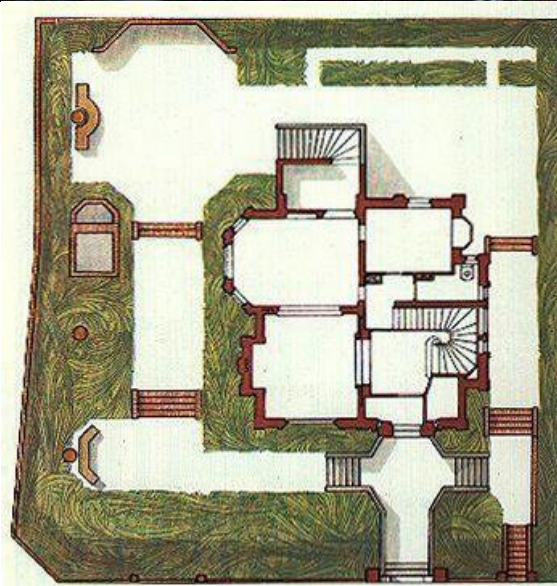
Bauhaus

A szecessziótól az ipari formatervezésig

Peter Behrens

- Német építész, festő, formatervező és tipográfus, a modern ipari építészet és ipari formatervezés egyik megalapítója.
- Münchenben festőként indult, majd a **Darmstadti művésztelep** tagja lett. Itt tervezte meg autodidaktaként első, saját házát.
- 1905-től a berlini **AEG** (Allgemeine Elektrizitätsgesellschaft) építésze, forma- és arculattervezője lett.
- Részt vett a **Deutscher Werkbund** megalapításában.

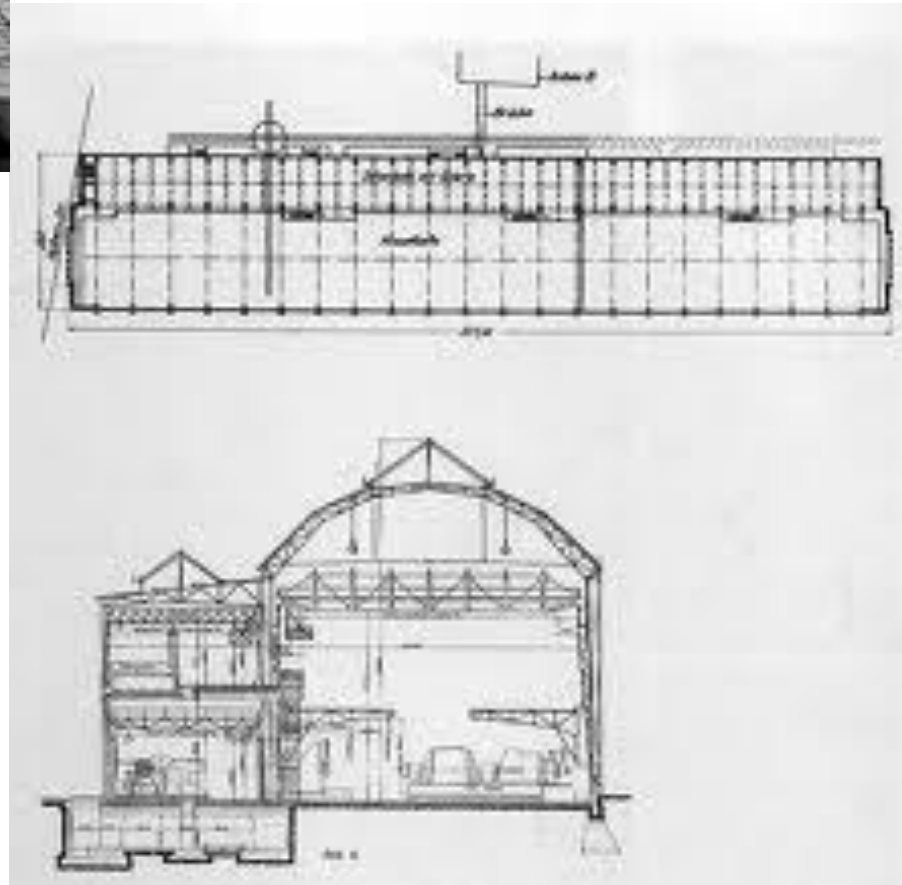

GARTENPLAN
DES HAUSES BEHRENS

Allgemeine Elektrizität- gesellschaft

ALLGEMEINE ELEKTRICITÄTS GESELLSCHAFT

Stationäre Tachometer

TACHOMETER

*Allgemeine
Elektricitäts-Gesellschaft
Abteilung Heizapparate*

*Ausstellungs- u. Verkaufsraum
Berlin W. & Taubenstrasse 21*

ELEKTRISCHE TEE- UND WASSERKESSEL.

NACH ENTWURFEN VON PROF. PETER BEHRHIS.

Messing glatt, matt
gelackter Eisen

Kupfer Beckig gelacktem
schwarzen Eisen

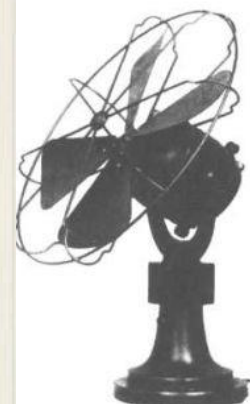
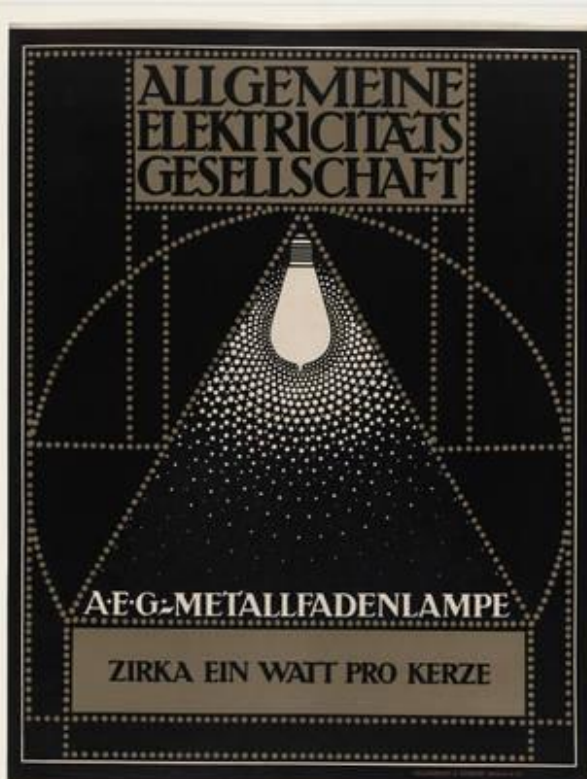

Messing vernickelt, glatt
schwarzes Eisen

Pl. Nr.	Leistung in l	Quader Maße	Preis Mk.	Pl. Nr.	Leistung in l	Quader Maße	Preis Mk.	Pl. Nr.	Leistung in l	Quader Maße	Preis Mk.
1544	2,5	125	20,-	1545	2,5	125	22,-	1546	2,5	125	24,-
1547	3,5	150	22,-	1548	3,5	150	24,-	1549	3,5	150	26,-
1550	4,5	175	24,-	1551	4,5	175	26,-	1552	4,5	175	28,-

ALLGEMEINE ELEKTRICITÄTS-GESELLSCHAFT

ABT. HEIZAPPARATE

1906: a Der Deutsche Werkbund megalapítása 12 művésszel és 12 vállalattal.

Hermann Muthesius: bírálja az iparművészet németországi állapotát és a tömegtermelés (szabványosított tervek) felé való fordulást szorgalmazza.

- Der Deutsche Werkbund:

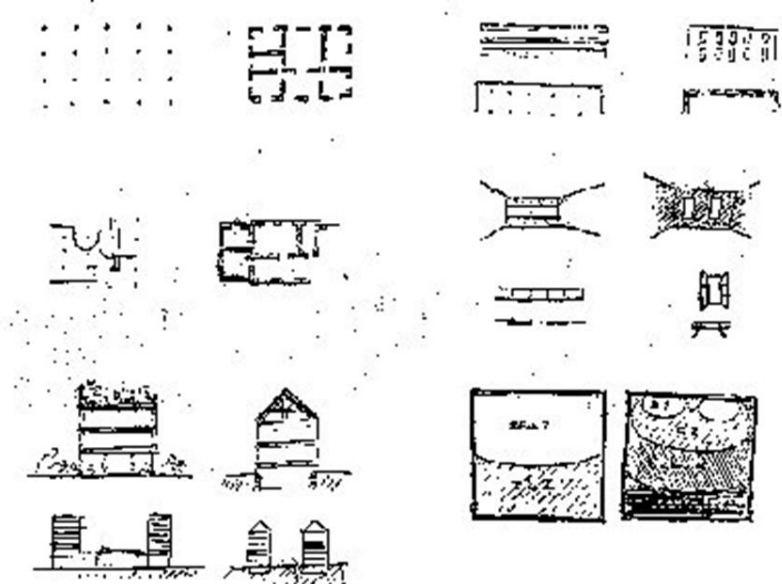
- Elsősorban iparművészeti célokat tűz ki az 1. világháború előtt
- az 1. világháború után továbbfejlődik: a modern lakás eszményének kialakítása (szociális, műszaki, gazdasági kérdések)
- az iparművészeti jelleg miatt összekapcsolódik a lakáskultúrával.

Funkcionalizmus

- Rendeltetés, cél, feladat, program, használat (használatosság)
- az épület rendeltetését külső megformálásában, szerkezeti elemeiben is kifejezni akaró, minden díszítő szándékot mellőző építészeti irányzat
- A latin „eljárás” szóból származik
- Elmélet és módszer, amely szerint a társadalom és a kultúra részei összefüggésének rendszerében létezik, és ezért az összefüggések rendszerében ragadható meg.
- Az eltérő funkcionalista irányzatok közös vonása, hogy a 19. sz. végének filozófiai, pszichológiai és szociológiai gondolkodásában felmerült funkció fogalmát alkalmazták, ennek segítségével értelmezték kis közösségekben, intenzív terepmunka során nyert tapasztalataikat.

- A funkcionalizmus fogalmát **Bronislaw Malinowski** vezette be a néprajzba.
 - **Funkción** a jelenségek egymásra hatását, funkcionális antropológián pedig a kultúra olyan megismerését értette, amelyben feltárul, hogy a rendszeren (a kultúrán) belül a jelenségek hogyan kapcsolódnak össze egymással, és a rendszer mint egész milyen viszonyban van külső környezetével (1926).
 - Gondolatait később úgy fejlesztette tovább, hogy a **kultúrát** szükségletek hierarchikus rendszerének kielégítését célzó eszközök rendszerének fogta fel, és az eszközöknek, a kulturális jelenségeknek (amelyek éppúgy lehetnek tárgyak, mint intézmények, szellemi termékek vagy attitűdök) funkcióján valamilyen szükséglet kielégítésére való alkalmasságukat értette (1944).

LE CORBUSIER

Vers une architecture

VERS UNE ARCHITECTURE

NOUVELLE ÉDITION REVUE ET AUGMENTÉE

LES ÉDITIONS S. OREY ET C.
11, rue de Sévigné - 75001
PARIS

12e ÉDITION

Champs arts

1. Pillérvázás szerkezet, lábakra állított ház
2. Tetőterasz (természet felemelt szintere, a ház feletti növényzet)
3. Sávablak (teljes szélességű nyílások)
4. Szabad homlokzat
5. Szabad alaprajz (a vázszerkezetből következően az alaprajz szabadon alakítható.)

Bauhaus

- 1919-1925 Weimar
- Alapítása a háború után a művészeti és a Henry van de Velde által tervezett és vezetett iparművészeti iskola összevonásával történt.
- 1925-1932 Dessau
- 1928-tól Gropius helyett Hannes Meyer építész vezeti a Bauhaust.
- 1930-tól 1933-ig pedig Mies van der Rohe.
- 1932-ben az iskola Berlinbe költözik, itt zárják be a nemzeti szocialisták nyomására 1933-ban.

Walter Gropius

Walter Gropius

A Bauhaus kiáltványa

Das Endziel aller bildnerischen Tätigkeit ist der Bau! Ihn zu schmücken war einst die vernünftige Aufgabe der bildenden Künste, sie waren unablösliche Bestandteile der großen Baukunst. Heute stehen sie in selbstgenügsamer Eigenheit, aus der sie erst wieder selbst werden können durch bewußtes Mit- und Gegeneinanderwirken aller Werkleute untereinander. Architekten, Maler und Bildhauer müssen die vielsichtige Gestalt des Baus in seiner Gesamtheit und in seinen Teilen wieder kennen und begreifen lernen, dann werden sich von selbst ihre Werke wieder mit architektonischen Geistes füllen, den sie in der Salonkunst verloren.

Die alten Kunstschulen vernachlässigten diese Einheit nicht zu erzeugen, wie sollten sie auch, da Kunst nicht lehrbar ist. Sie müssen wieder in der Werkstatt aufgehen. Diese nur zeichnende und malende Welt der Meisterzeichner und Kunstgewerbler muß endlich wieder eine bauende werden. Wenn der junge Mensch, der Liebe zur bildnerischen Tätigkeit in sich verspürt, wieder wie einst seine Bahn damit beginnt, ein Handwerk zu erlernen, so bleibt der unproduktive „Künstler“ künstig nicht mehr zu unvollkommener Kunstübung verdammt, denn seine Fertigkeit bleibt aus dem Handwerk erhalten, wo er Vortreffliches zu leisten vermag.

Architekten, Bildhauer, Maler, wir alle müssen zum Handwerk ~~umkehren~~. Denn es gibt keine „Kunst vom Beruf“. Es gibt keinen Wesensunterschied zwischen dem Künstler und dem Handwerker. Der Künstler ist eine Steigerung des Handwerkers. Gerade der Himmel läßt in seltenen Lichtmomenten, die jenseits seines Willens stehen, unbewußt Kunst aus dem Werk seiner Hand erblühen, die Grundlage des Werkmäßigen aber ist unerläßlich für jeden Künstler. Dort ist der Ursprung der schöpferischen Gestalten.

Bilden wir also eine neue Zunft der Handwerker ohne die klammernde Ansehung, die eine hochmütige Meise zwischen Handwerkern und Künstlern errichten wollte! Welles, erlesenes, erschaffenes wir gemeinsam den neuen Bau der Zukunft, der alles in einer Gestalt sein wird: Architektur und Plastik und Malerei, der aus Millionen Händen der Handwerker einst der Himmel steigen wird als kristallener Sinnbild eines neuen kommenden Glaubens.

WALTER GROPIUS.

Minden alkotótevékenység végső célja az épület! ... Építészeknek, festőknek, szobrászoknak újra meg kell tanulniuk megismerni és megérteni az épület egészének árnyalt tagoltságát; így hatja át műveiket újra, magától is az az architektonikus szellem, amely a szalonművészetben elveszett.

Építészek, szobrászok, festők: vissza a kézművességhez! Mert nincs "hivatásos művész"!

Nincs lényegi különbség művész és kézműves között.

PROGRAMM DES STAATLICHEN BAUHAUSES IN WEIMAR

Das Staatliche Bauhaus in Weimar ist durch Vereinigung der ehemaligen Großherzoglich Sächsischen Hochschule für bildende Kunst mit der ehemaligen Großherzoglich Sächsischen Kunstgewerbeschule unter Neuorganisation einer Abteilung für Baukunst entstanden.

Ziele des Bauhauses.

Das Bauhaus erstrebt die Sammlung aller künstlerischen Schaffenskräfte, die Wiedervereinigung aller werkstattlichen Disziplinen — Bildhauerei, Malerei, Kunstgewerbe und Handwerk — zu einem Baukunst als deren einheitliche Bestimmung. Das letzte, wenn auch ferne Ziel des Bauhauses ist der Einheitskunstwerk — der große Bau —, in dem es keine Grenze gibt zwischen monumentaler und dekorativer Kunst.

Das Bauhaus will Architekten, Maler und Bildhauer aller Grade je nach dem Fähigkeiten zu tätigen Handwerkern oder selbstständig schaffenden Künstlern erziehen und eine Arbeitsgemeinschaft bilden und werden. Werkstätten gründen, die Bauwerke in ihrer Gesamtheit — Rahmen, Außen- Ausmalung und Einrichtung — aus gleich gutem Material heraus einheitlich zu gestalten weiß.

Grundsätze des Bauhauses.

Kunst entsteht durch die Methode, sie ist es nicht bloß, weil der Handwerker, Architekt, Maler, Bildhauer und Handwerker im Sinne der Wärme, durch die als unerschöpfliche Grundlage für alle künstlerische Schaffenskräfte die gründliche handwerkliche Ausbildung aller Studierenden in Werkstätten und auf Probier- und Werkstätten gefordert. Die eigenen Werkstätten sollen einheitlich ausgestaltet, mit besten Werkzeugen, Lehrern und Schülern versehen werden.

Die Schule ist die Daseinsform der Werkstatt, die wird eines Tages in der selbstigen, selbstigen Lehre und Schüler im Bauhaus, werden Meister, Gesellen und Lehrlinge.

Die Art der Lehre entspricht dem Wesen der Werkstätten:

Opportunisten Geistlichen aus handwerklichen Künsten entwickelt.

Vereinigung aller Stufen: Bezeichnung des Schöpfungsinstincts; Freiheit der Individualität, aber strenge Disziplin.

Zusammenfassung Meister- und Gesellenarbeit vor dem Meister des Bauhauses oder vor fremden Meistern.

Möglichkeit der Studierenden in den Arbeiten der Meister.

Auftragsgewährung auch an Studierende.

Gemeinsame Planung untergeordneter städtischer Bauwerke — Villen- und Kabinen — mit weitestgehendem Ziel, Mischung aller Meister und Studierenden — Architekten, Maler, Bildhauer — an deren Entwurf mit dem Ziel einheitlichen Einflusses aller aus Bau geübten Glieder und Teile.

Ständige Fühlung mit Führern der Handwerke und Industrie im Lande.

Fühlung mit dem öffentlichen Leben, mit dem Volke durch Ausstellungen und andere Veranstaltungen.

Neue Versuche in Ausstellungen zur Lösung des Problems, Bild und Plastik in architektonischen Räumen zu integrieren.

Flüssig sachverständigen Verkehr zwischen Meistern und Studierenden außerhalb der Arbeit; dabei Theorien, Vorlesungen, Musik, Kantaten, Aufführungen eines kleinen Konzerts bei deren Zusammenkünften.

Umfang der Lehre.

Die Lehre im Bauhaus umfasst alle praktischen und wissenschaftlichen Gebiete des künstlerischen Schaffens.

A. Baukunst.

B. Malerei.

C. Bildhauerei.

Einheitlich aller handwerklichen Zweigdisziplinen.

Die Studierenden werden sowohl handwerklich (I) wie sachverständig (II) und wissenschaftlich-theoretisch (III) ausgebildet.

1. Die handwerkliche Ausbildung — sei es in eigenen Ateliers oder in öffentlichen, oder besonders durch Lehrvertrag verpflichteten Werkstätten — erstreckt sich auf:

a) Bildhauerei, Steinmetzen, Schnitzerei, Metallarbeiten, Kerzen, Gefäßbau.

b) Schmiederei, Schlosserei, Gefäßbau, etc.

c) Tischlerei.

d) Dekorationsmalerei, Glasmalerei, Mosaik, Emaille.

e) Rahmen, Holzschnitzerei, Lithographie, Kunstdruck, Zinnschnitt.

f) Weberei.

Die handwerkliche Ausbildung bildet das Fundament der Lehre im Bauhaus. Jeder Studierende soll ein Handwerker werden.

2. Die sachverständige und malerische Ausbildung erstreckt sich auf:

a) Freie Skizzen aus dem Gedächtnis und der Fantasie.

b) Zeichnen und Malen nach Kopien, Alben und Tönen.

c) Zeichnen und Malen von Landschaften, Figuren, Pflanzen und Stillleben.

d) Kompositionen.

e) Aufnehmen von Wandbildern, Tafelbildern und Bilderschemen.

f) Entwerfen von Ornamenten.

g) Schriftentwürfe.

h) Konstruktionen und Projektionsskizzen.

i) Entwerfen von Außen-, Garten- und Innenarchitekturen.

j) Entwerfen von Möbeln und Gebrauchsgegenständen.

3. Die wissenschaftlich-theoretische Ausbildung erstreckt sich auf:

a) Kunstgeschichte — nicht im Sinne von Stilgeschichte verstanden, sondern zur klaren Erkenntnis historischer Arbeitsweisen und Techniken.

b) Materialkunde.

c) Anatomie — am lebenden Modell.

d) Physiologie und chemische Farbtheorie.

e) Technische Malerei.

f) Geschichte der Baukunst, Vortragskulturen, Vorlesungen.

g) Allgemeine wissenschaftliche Einleitung in alle Gebiete der Kunst und Wissenschaft.

Einteilung der Lehre.

Die Ausbildung ist in drei Lehrgänge eingeteilt:

I. Lehrgang für Lehrlinge.

II. — — — Gesellen.

III. — — — Jungmeister.

Die Einstufung erfolgt nach dem Ermessen der einzelnen Meister im Rahmen des allgemeinen Programms und des in jedem Semester aus verschiedenen Arbeitsverhältnissen stehenden.

Um den Studierenden eine möglichst vielseitige, umfassende technische und künstlerische Ausbildung zu gewährleisten, wird der Arbeitsverhältnissen nach zu entsprechen, daß jeder aspirierende Architekt, Maler oder Bildhauer auch zu einem Teil der anderen Lehrgänge teilnehmen kann.

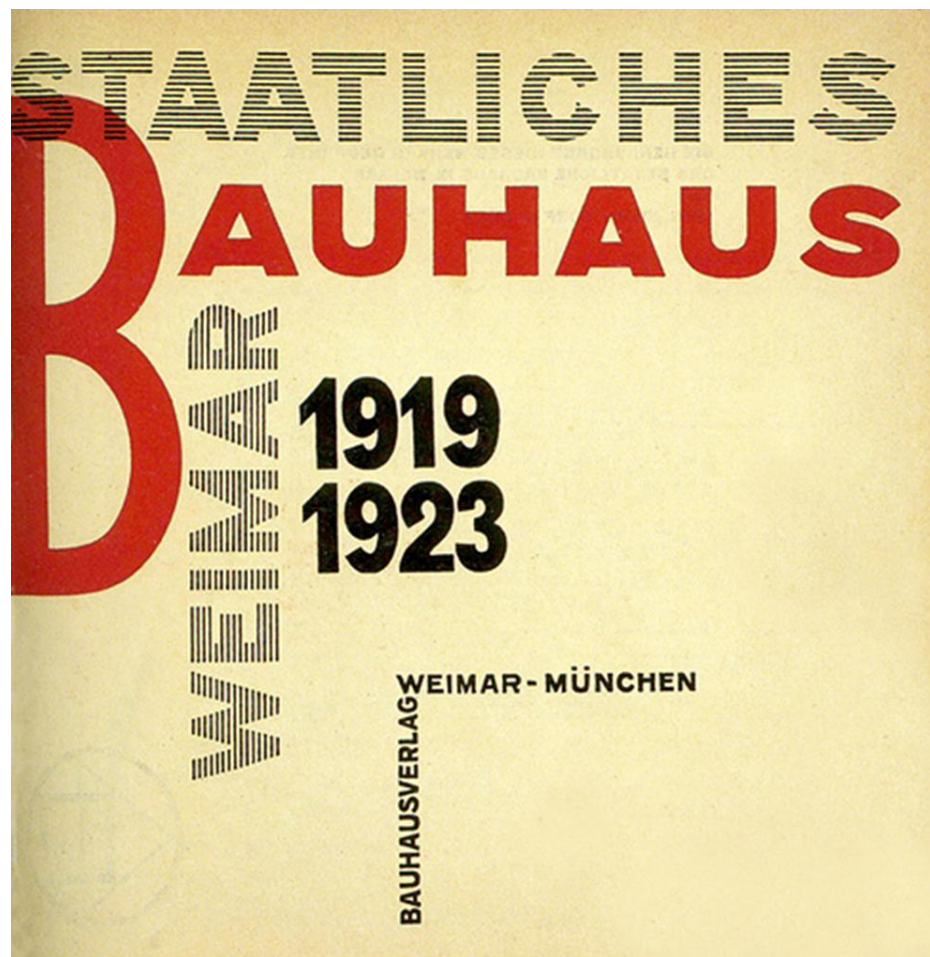
Aufnahme.

Aufgenommen wird jede schulpflichtige Person ohne Rücksicht auf Alter und Geschlecht, deren Vorkursus vom Meister des Bauhauses als ausreichend erachtet wird, und soweit es der Raum zuläßt. Die Lehrgänge dauern jährlich 180 Tage (es soll mit möglichem Verlust des Bauhauses einheitlich ganz verschwinden). Außerdem ist eine einjährige Aufnahmeprobe von 30 Tage zu stellen. Ausländer sollen den doppelten Betrag. Anträgen sind an den Sekretariat des Staatlichen Bauhauses in Weimar zu richten.

APRIL 1919.

Die Leitung des
Staatlichen Bauhauses in Weimar:
Walter Gropius.

Akarjuk, gondoljuk el, teremtsük meg közösen a jövő új épületét, amely egy alakban lesz minden: építészet, plasztika, festészet, s a kézművesek millióinak keze nyomán emelkedik majd egykor az ég felé, mint egy új, eljövendő hit kristály-jelképe.

„Denken heisst wiedererinnern“ (PLATO)

**Schaffen heisst wiedererschaffen.
Geboren werden heisst wiedergeboren werden.**

Denn Gott schuf die Prinzipien aller Dinge

alles Geschaffenen von

Anbeginn

in

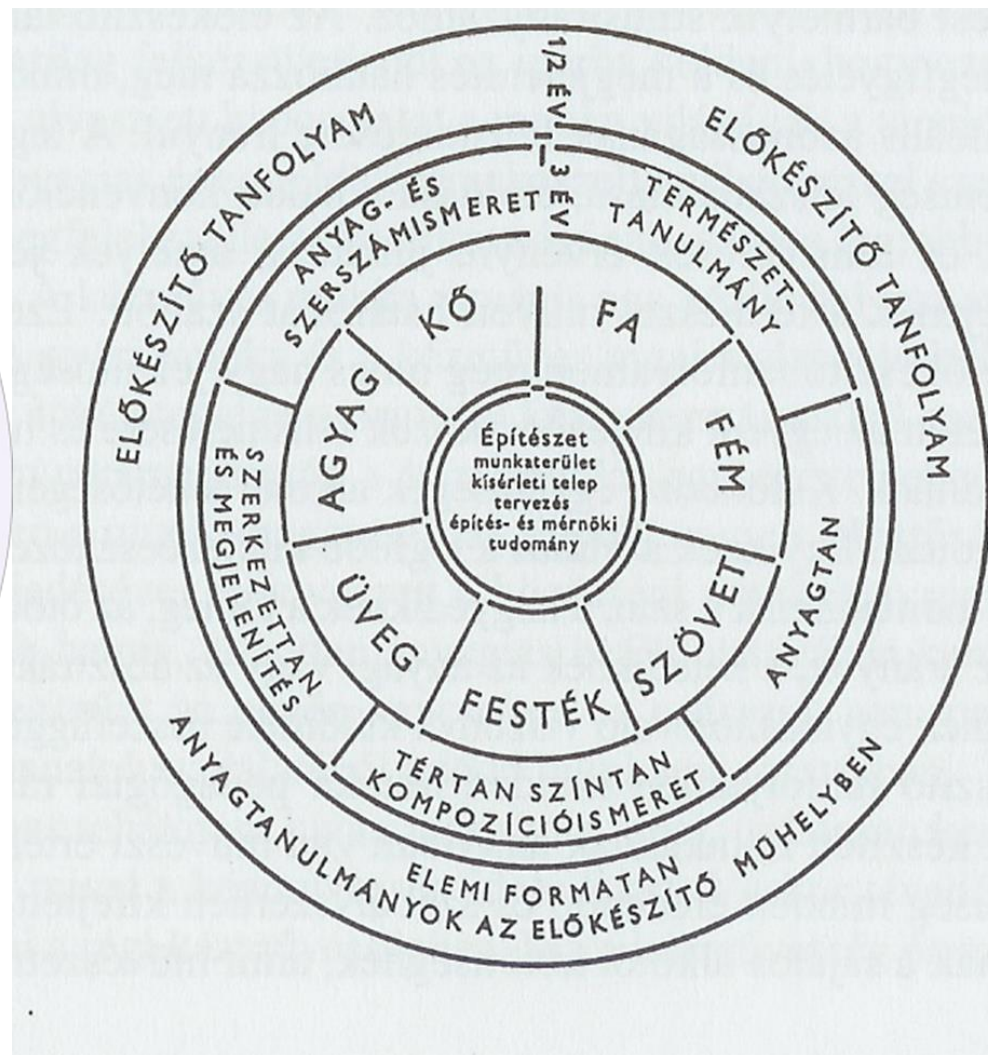
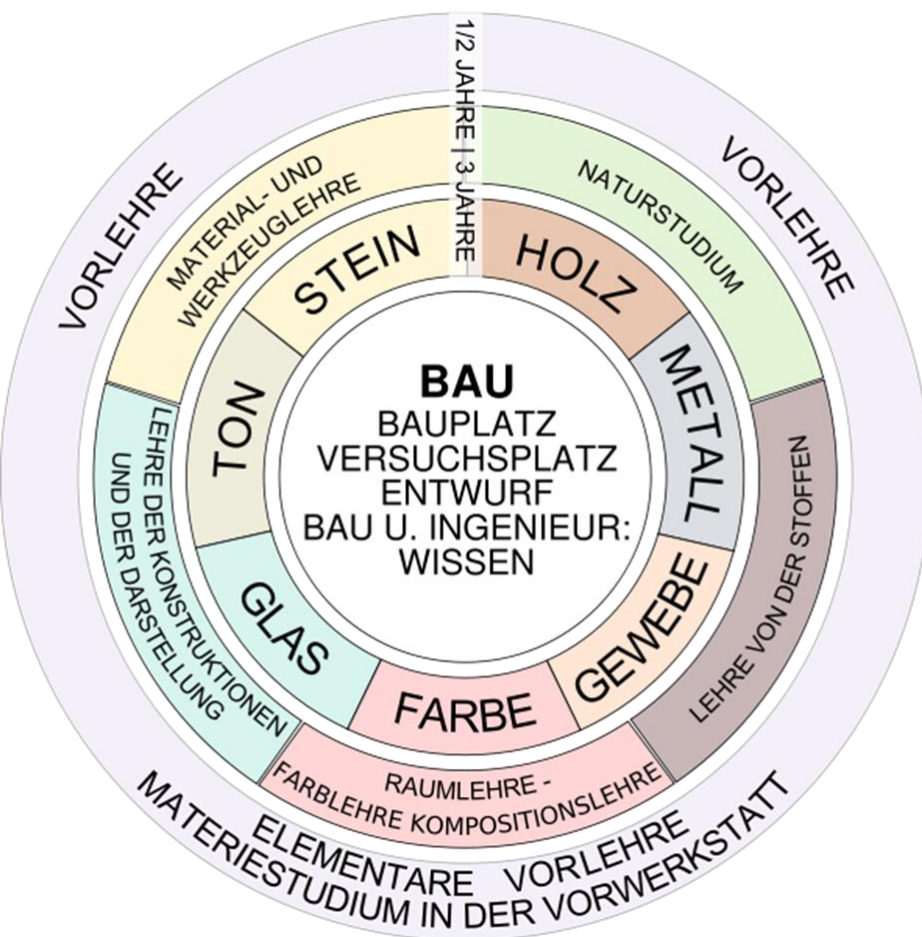
BAUHAUSVERLAG

MÜNCHEN
Wormserstraße 1

**BAUHAUS
BÜCHER**

Az oktatás menete

das bauhaus in Dessau

lehrplan

zweck:

1. durchbildung bildnerisch begabter menschen in handwerklicher, technischer und formaler beziehung mit dem ziel gemeinsamer arbeit **am bau**.
2. praktische versuchsarbeit für hausbau und hauseinrichtung, entwicklung von standardmodellen für industrie und handwerk.

lehrgebiete:

1. werklehre für

- a. holz (tischlerei)
- b. metall (silber- und kupferschmiede)
- c. farbe (wandmalerei)
- d. gewebe (weberei, färberie)
- e. buch- und kunstdruck

ergänzende lehrgebiete:

material- und werkzeugkunde
grundbegriffe von buchführung,
preisberechnung, vertragsabschlüssen

2. formlehre: (praktisch und theoretisch)

a. anschauung

werkstoffkunde
naturstudium

b. darstellung

projektionslehre
konstruktionslehre
zeichnen und modellbau für alle räumlichen gebilde
entwerfen

c. gestaltung

raumlehre
farblehre

ergänzende lehrgebiete:

vorträge aus gebieten der kunst und wissenschaft

lehrfolge:

1. grundlehre:

dauer: 2 halbjahre, elementarer formunterricht in verbindung mit praktischen übungen in der besonderen werkstatt für die grundlehre. im zweiten halbjahr probeweise aufnahme in eine lehrwerkstatt.
ergebnis: endgültige aufnahme.

2. hauptlehre:

die werklehre in einer der lehrwerkstätten unter abschluss eines gesetzlichen lehrbriefes und die ergänzende formlehre (einschl. vorbereitungslehre für architektur, s. lehrgebiete 2 b), dauer: im allgemeinen 6 halbjahre. (behördliche vorschriften)
ergebnis: gesellenbrief der handwerkskammer, berechtigung zum übergang in die baulehre, gegebenenfalls lehrzeugnis des bauhauses und berechtigung zum übergang in die praktischen versuchsabteilungen, soweit nicht übergang in die freie praxis erfolgt.

3. baulehre:

vorbereitung zum freien architektenberuf für befähigte, ausbildung im entwurfsbüro, möglichst im zusammenhang mit praktischen bauaufgaben, baukonstruktion (eisen, beton), hochbaustatik, modellbau und ergänzende technische fächer.
dauer: 3 halbjahre, gegebenenfalls mit unterbrechung.
ergebnis: befähigungszeugnis des bauhauses.

praktische versuchsabteilungen:

für wirtschaftlich auswertbare modelle und arbeiten für industrie und handwerk, insbesondere für hausbau und hauseinrichtung. nach mindestens einjähriger erfolgreicher tätigkeit in der versuchsabteilung stellt das bauhaus ein zeugnis aus.

lehrkräfte:

w. gropius w. kandinsky p. klee
l. moholy-nagy g. muche o. schlemmer
j. albers h. bayer m. breuer h. schepers j. schmidt

aufnahme:

die grundlehre bildet die unerlässliche voraussetzung für die weitere arbeit des bauhauses und ist deshalb für jeden neuereitretenden obligatorisch. in die grundlehre wird (april und oktober) jeder aufgenommen, dessen begabung und vorbildung als ausreichend erachtet wird und der das 17. lebensjahr überschritten hat.

in der baulehre finden auch befähigte architekten nach erfolgreichem besuch der grundlehre aufnahme, die auswärtige fachschulen (bau und ingenieurschulen) durchlaufen haben und abschluss der lehre in einem handwerk oder mindestens 2 jahre praktische bauarbeit nachweisen können.

in den versuchsabteilungen finden auch befähigte ingenieure, architekten, mechaniker, techniker, handwerker nach erfolgreichem besuch der grundlehre aufnahme, die im besitz eines gesellenbriefes sind oder mehrjährige praktische arbeit nachweisen können und das lehrzeugnis des bauhauses erworben haben.

anmeldung in die grundlehre muß schriftlich mit folgenden anlagen erfolgen:

1. selbständige zeichnerische oder handwerkliche arbeiten
2. lebenslauf (vorbildung, staatszugehörigkeit, persönliche verhältnisse und unterhaltsmittel, (bei minderjährigen durch eltern oder vormund))
3. polizeiliches leumundzeugnis
4. ärztliches gesundheitszeugnis
5. lichtbild
6. gegebenenfalls zeugnisse über vorangegangene handwerkliche oder theoretische ausbildung (gesellenbrief, abgangszeugnis)

jeder bewerber wird vorerst nur für 1 halbjahr in die grundlehre aufgenommen, die probeweise aufnahme in eine lehrwerkstatt hängt von der persönlichen eignung des bewerbers und von seinen im probenhalbjahr entstandenen arbeiten ab.

lehrgebühren:

aufnahmegebühr: mk. 10,-
grundlehre: mk. 30,- pro halbjahr
hauptlehre: frel. verdienstmöglichkeit aus verwerteter arbeit
baulehre: mk. 50,- pro halbjahr
versuchsabteilungen: gewinn aus der verwertung der selbstgefertigten modelle oder arbeiten.

die leitung des bauhauses in Dessau

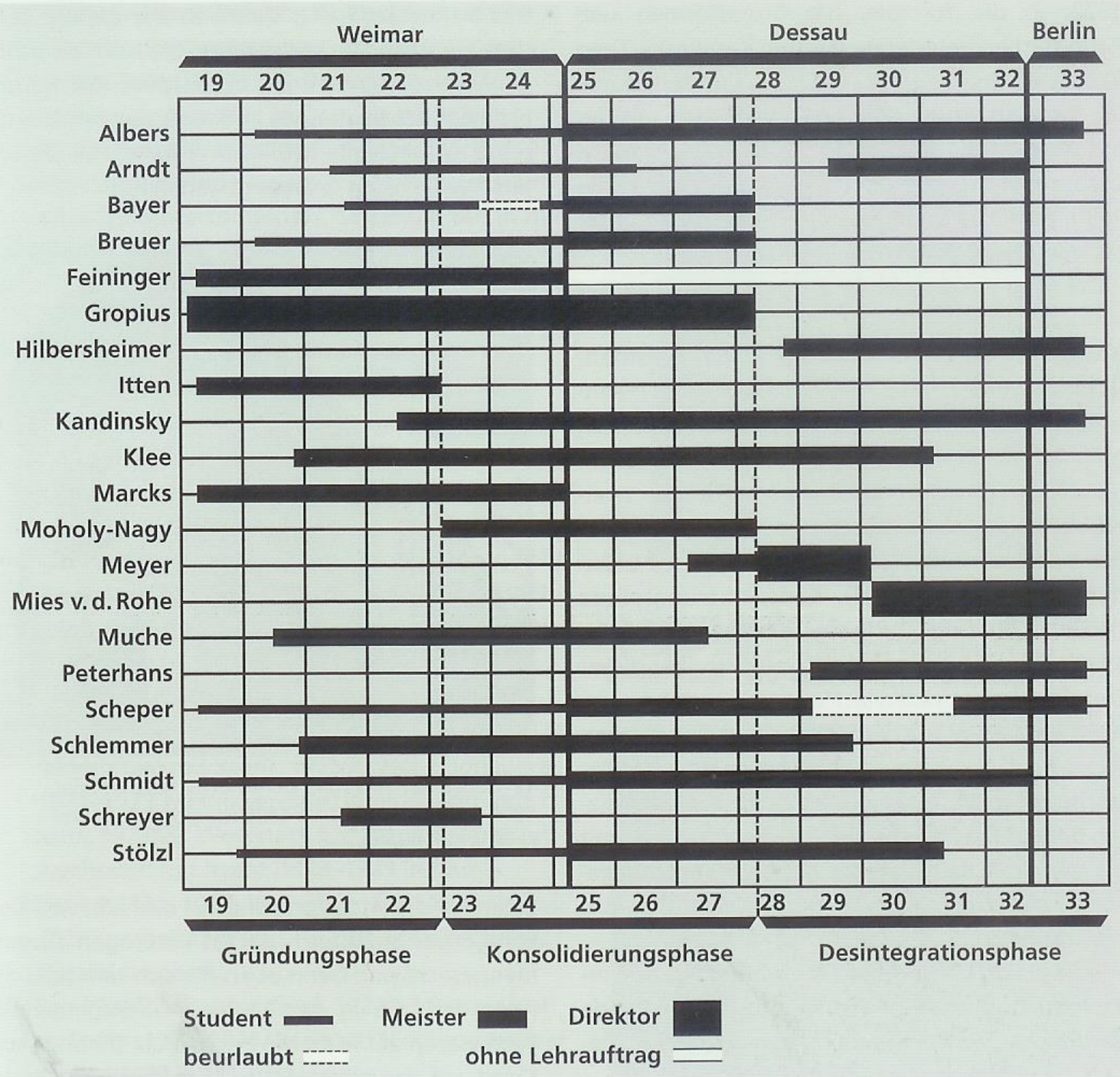
walter gropius

auskunft erteilt die geschäftsstelle des bauhauses: Dessau mauerstr. 36

unter gleicher richtung:
a) handwerkerschule
b) bauschule (nach preussischer lehrordnung)
c) maschinenbauschule
mit getrennten lehrplänen und besonderen aufnahmebedingungen
auskunft erteilt die geschäftsstelle Dessau, mauerstraße 36

semesterplan

	1. semester	2. semester	3. semester	4. semester	5. semester u. folg.
1	architektur a. bau b. inneneinrichtung	spezialausbildung prakt. arbeit in einer werkst. 18 std. baukonstr. 4 " statik 4 " entwurf 4 " veranschlag. 2 " baustofflehre 2 "	entwurfsatelier mit anschließender baupraxis einzelvorles. über baukonstruktion eisenbetonbau statik wärmelehre installation veranschlagten ausarbeitung normenlehre sonderkurse über stadtkan. verkehr wirtschaftliche betriebsführung	entwurf veranschlag. baustofflehre	entwurf veranschlag. baustofflehre
2	reklame	inneneinrichtung praktische arbeit in einer werkstatt, mit entwerfen, detaillieren, kalkulieren 36 std. fachzeichnen 2 "	praktische arbeit in einer werkstatt, mit entwerfen, detaillieren, kalkulieren 36 std. fachzeichnen 2 "	praktische arbeit wie im 3. semester 18 std. gestaltungslehre fachzeichnen fachwissen	praktische arbeit wie im 4. semester selbständige laboratoriumsarbeit in der werkstatt 36 std.
3	bühne	vermittlung der grundbegriffe der gestaltung allgemeine einföhrung: a) abstrakte formelemente b) analytisches zeichnen c) werklehre, materialübungen allgemeine fächer: a) darstellende geometrie b) schrift c) physik oder chemie d) gymnastik oder tanz (fakultativ)	allgemeine einföhrung: a) darstellende geometrie b) fachzeichnen c) schrift d) physik oder chemie	allgemeine einföhrung: a) darstellende geometrie b) fachzeichnen c) schrift d) physik oder chemie	allgemeine einföhrung: a) darstellende geometrie b) fachzeichnen c) schrift d) physik oder chemie
4	seminar für freie plastische und materische gestaltung	seminar für freie plastische und materische gestaltung	seminar für freie plastische und materische gestaltung	seminar für freie plastische und materische gestaltung	seminar für freie plastische und materische gestaltung

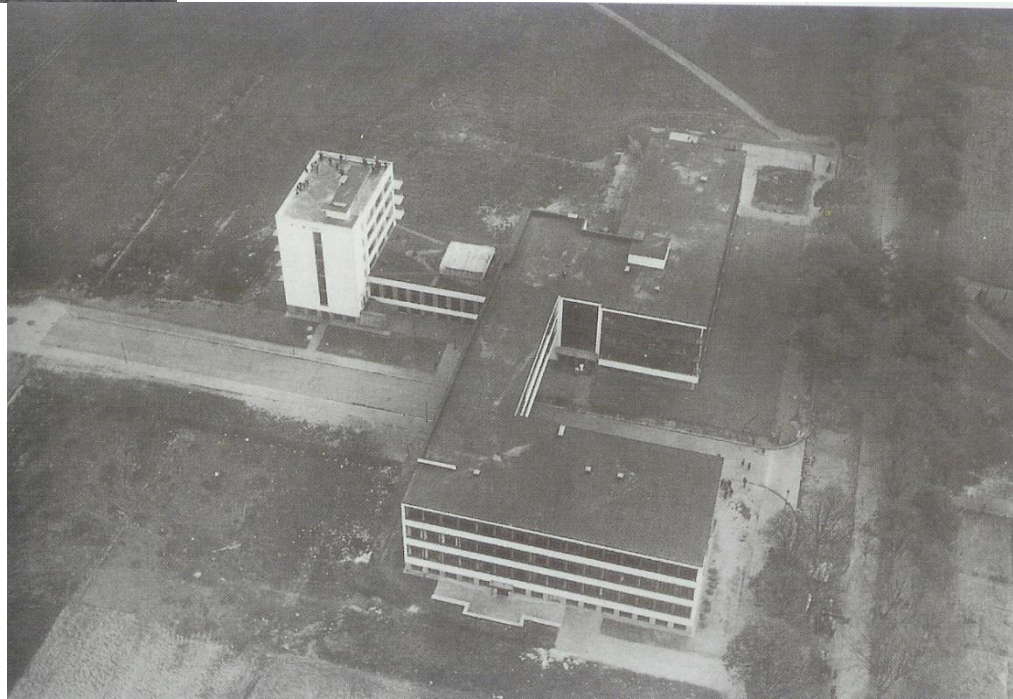
Bauhaus-műhelyek	Tanszékvezetők
Nyomdászat	<u>Lyonel Feininger</u>
Üvegfestés	<u>Josef Albers</u> , <u>Johannes Itten</u>
Fémműhely	<u>Johannes Itten</u> , <u>Moholy-Nagy László</u>
Asztalosműhely	<u>Walter Gropius</u> , <u>Breuer Marcell</u>
Szövés	<u>Georg Muche</u>
Fotográfia	<u>Walter Peterhans</u>
Falfestészet	<u>Oskar Schlemmer</u> , <u>Vaszilij Kandinszkij</u>
Színpadtechnika	<u>Lothar Schreyer</u> , <u>Oskar Schlemmer</u>
Könyvkötészet	<u>Paul Klee</u>
Kerámiaművészet	<u>Gerhard Marcks</u>
Építészet	<u>Walter Gropius</u> , <u>Hannes Meyer</u> , <u>Mies van der Rohe</u>
Kiállítástervezés	<u>Joost Schmidt</u>
Harmonizálástan	<u>Gertrud Grunow</u>

Josef Albers, Hinnerk Scheper, Georg Muche, Moholy-Nagy László, Herbert Bayer, Joost Schmidt, Walter Gropius, Marcel Breuer, Wassily Kandinsky, Paul Klee, Lyonel Feininger, Gunta Stozl et Oskar Schlemmer a Bauhaus épületének megnyitása alkalmából rendezett ünnepségen (1926)

Dessau

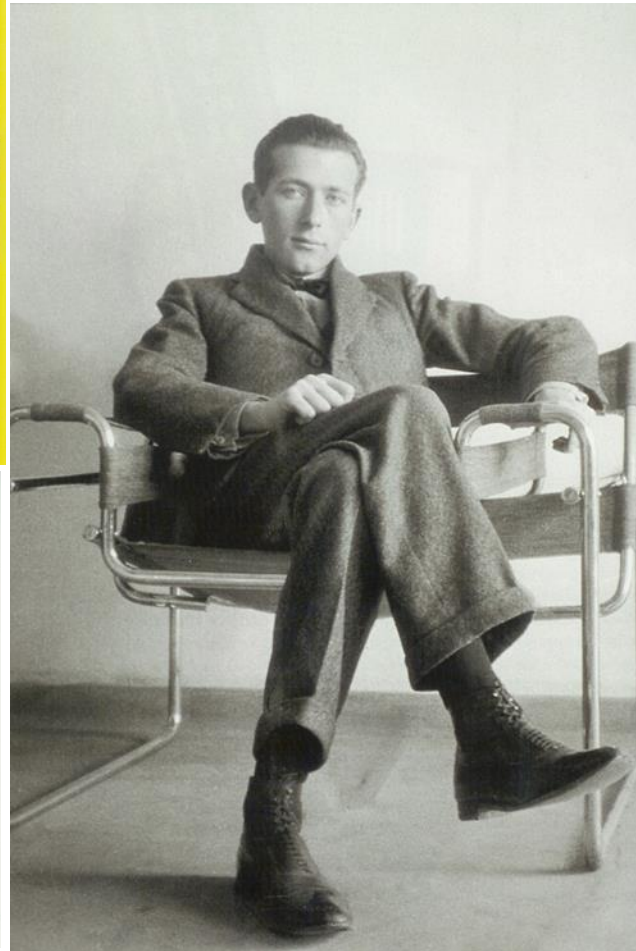
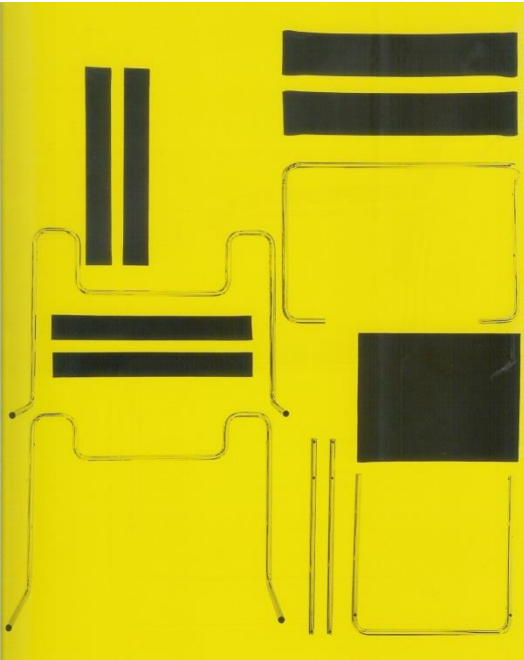

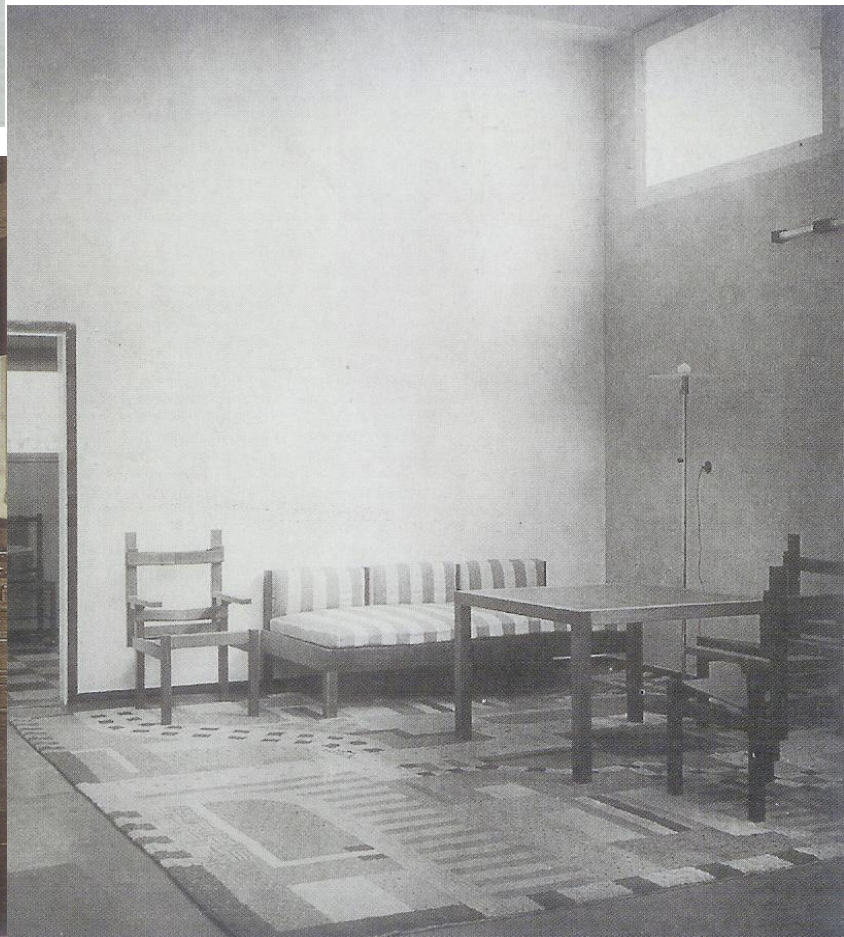
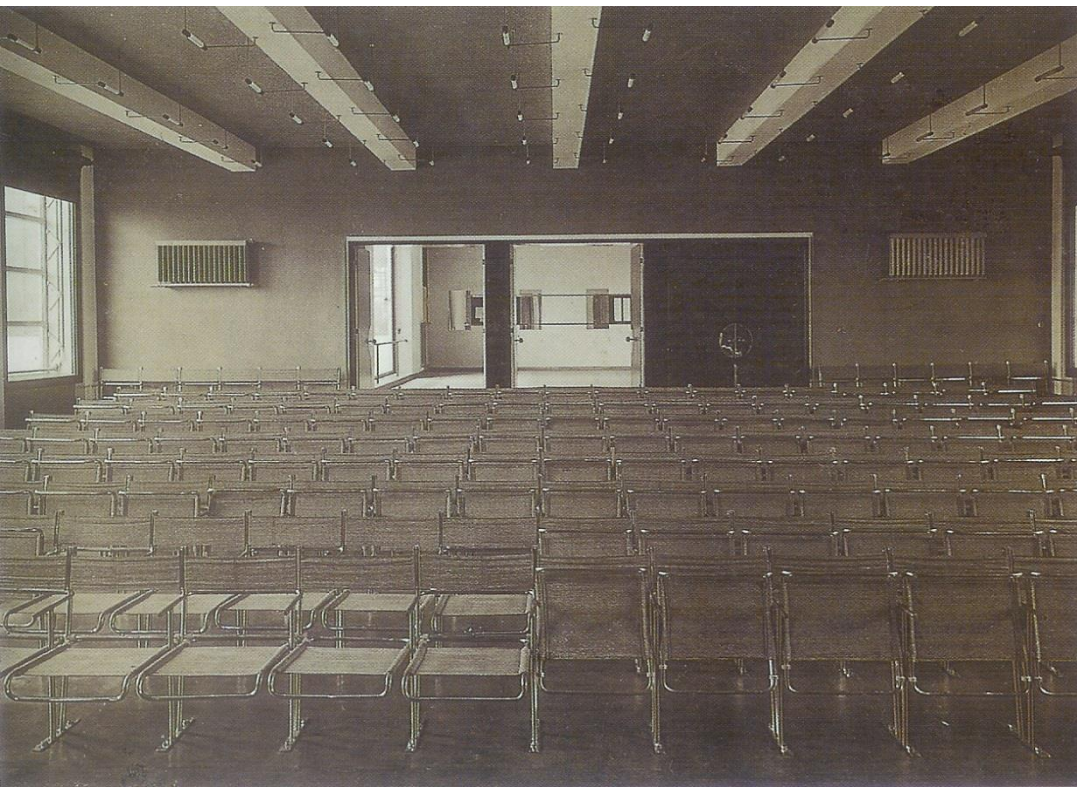
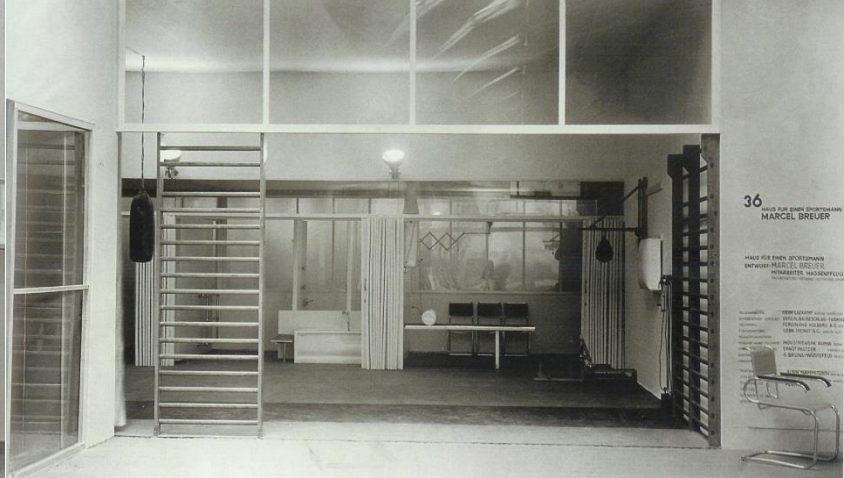

Chicago

Breuer Marcell

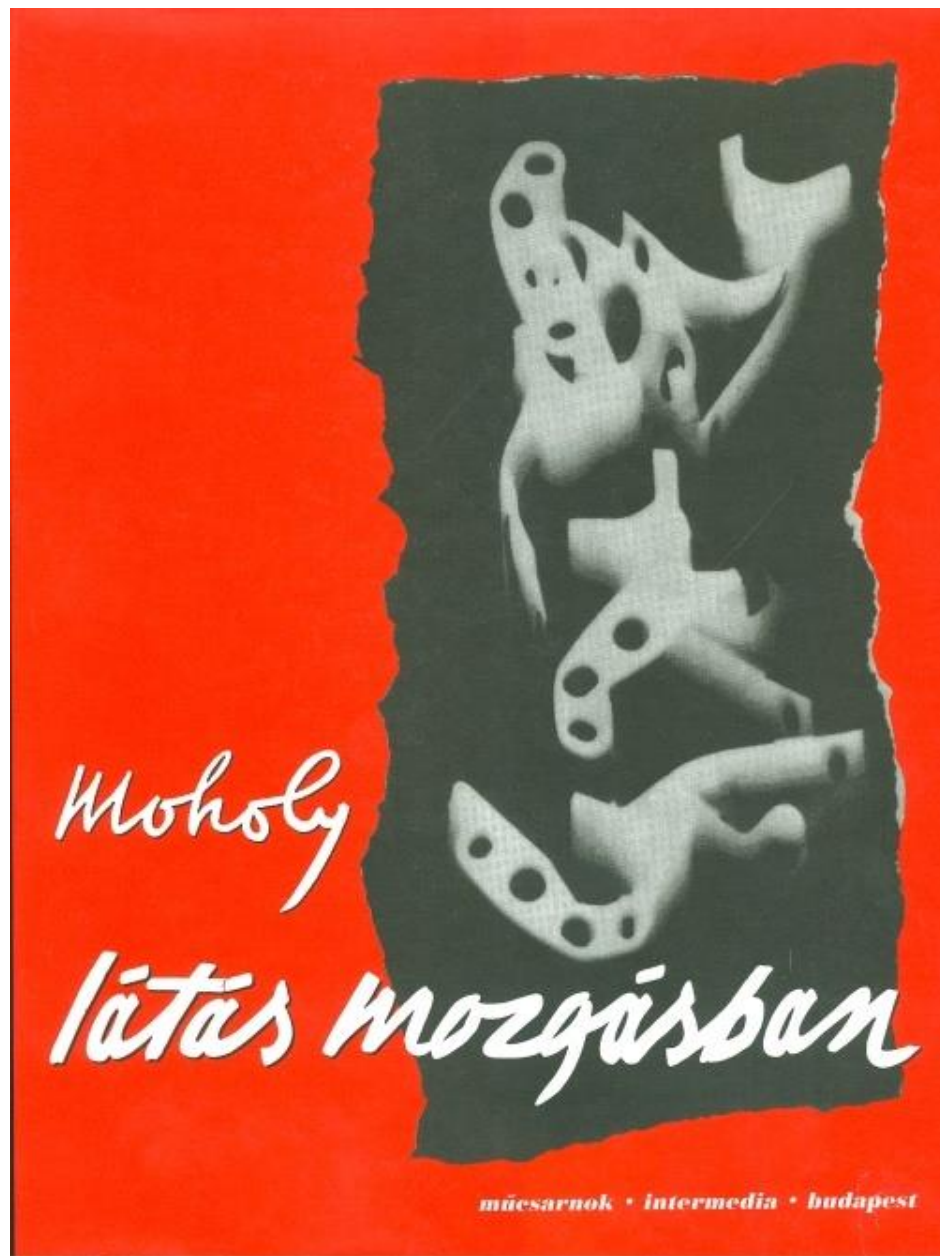

Moholy-Nagy László (1895-1946)

- A Bauhausban átvette Johannes Itten után az előképző tanfolyamat, ezen kívül a fémműhelyt is vezette.
- Gropius távozásáig az iskola egyik meghatározó személyisége volt, 1928-ban ő is elhagyta a Bauhaust.
- A 30-as évek második felétől ő is az USA-ba emigrált, ahol megalapította az Új Bauhaust.

Magyar származású
Németországban és Amerikában
dolgozó képzőművész, akinek
érdeklődése egyre inkább a
fotográfia, a film és a kísérleti
művészet irányába fordult.

TARTALOM

Előszó	6
Bevezetés	8
I. Nevelési problémák	9
II. Az anyag	20
III. A tömeg (szobrászat)	92
IV. A tér (építészet)	193
Tárgymutató	237
Névmutató	240
Függelék	
Otto Stelzer: Egy teremtmény kísérlet körvonalai	243
Hans M. Wingler: A Bauhaus-tól az Institute of Design-ig	249
Vámosy Ferenc utószava	255

terminológia

az anyagok különböző megjelenési formáinak terminológiája mind a mai napig nem elég egységes. általában négy részfogalom használatos:

struktúra

textúra

faktúra

halmaz (halmazódás)

ezeket a fogalmakat beszéd közben gyakran összecserélik, sőt majdnem egyformán határozzák meg. mégis helyes, ha alapvető sajátságainak megfelelően elhatároljuk őket egymástól.

struktúra

az anyag megváltoztathatatlan felépítése a struktúra, struktúrája tehát minden anyagnak van; a fémeké pl. kristályos, a papírosé rostos. (14–21. ábra) stb.

textúra

a struktúra szervesen keletkezett zárófelülete a textúra (epidermisz, organikus) (22–25. ábra)

faktúra

a faktúra az alkotófolyamat módját mutatja, annak megjelenési formája, érzékletesen követhető megnyilvánulása (lecsapódása), amely az anyag megmunkálása után észlelhető: vagyis a külső behatásra megváltozott anyag felülete (epidermisz, mesterséges). ez a külső behatás éppúgy lehet elemi erők következménye (természeti erőké), mint mechanikus jellegű, így például gépektől stb. származó.

valamely tárgy faktúrája különböző lehet.

például egy fémpoháré:

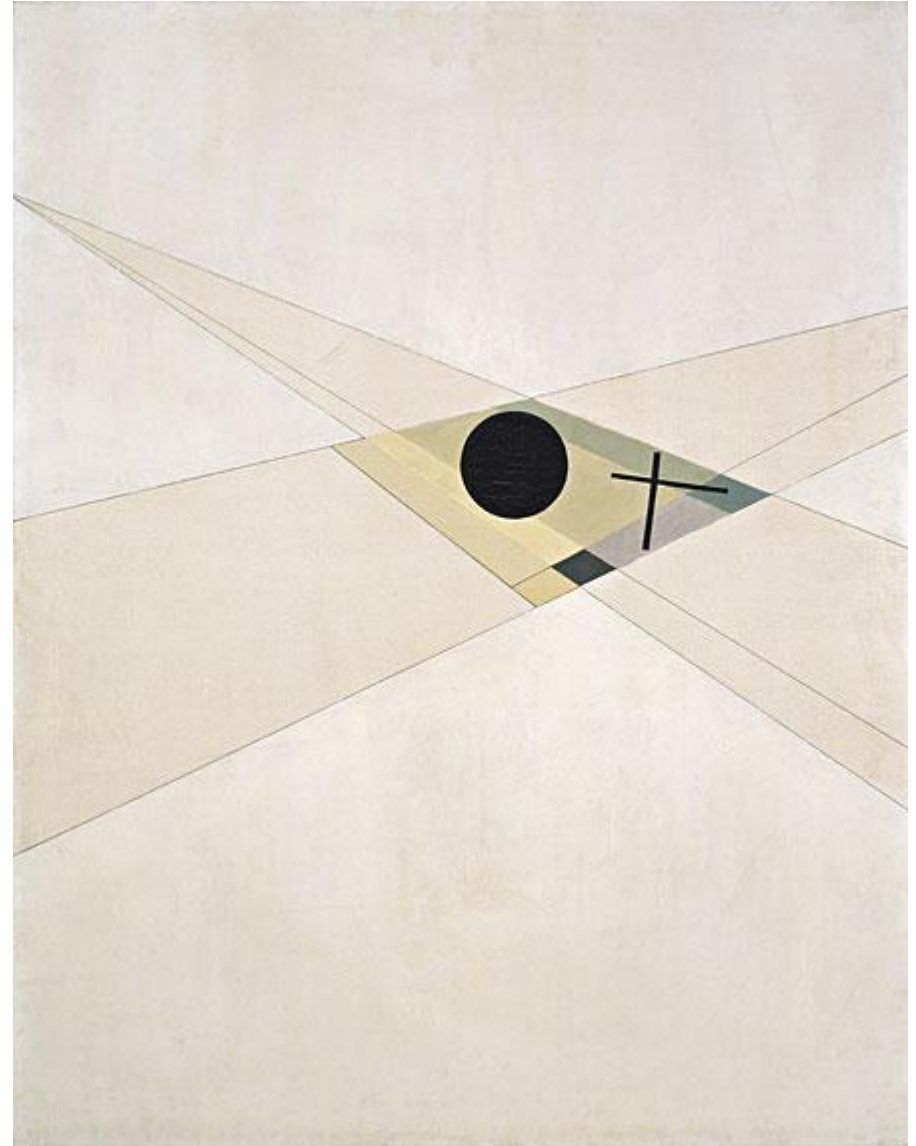
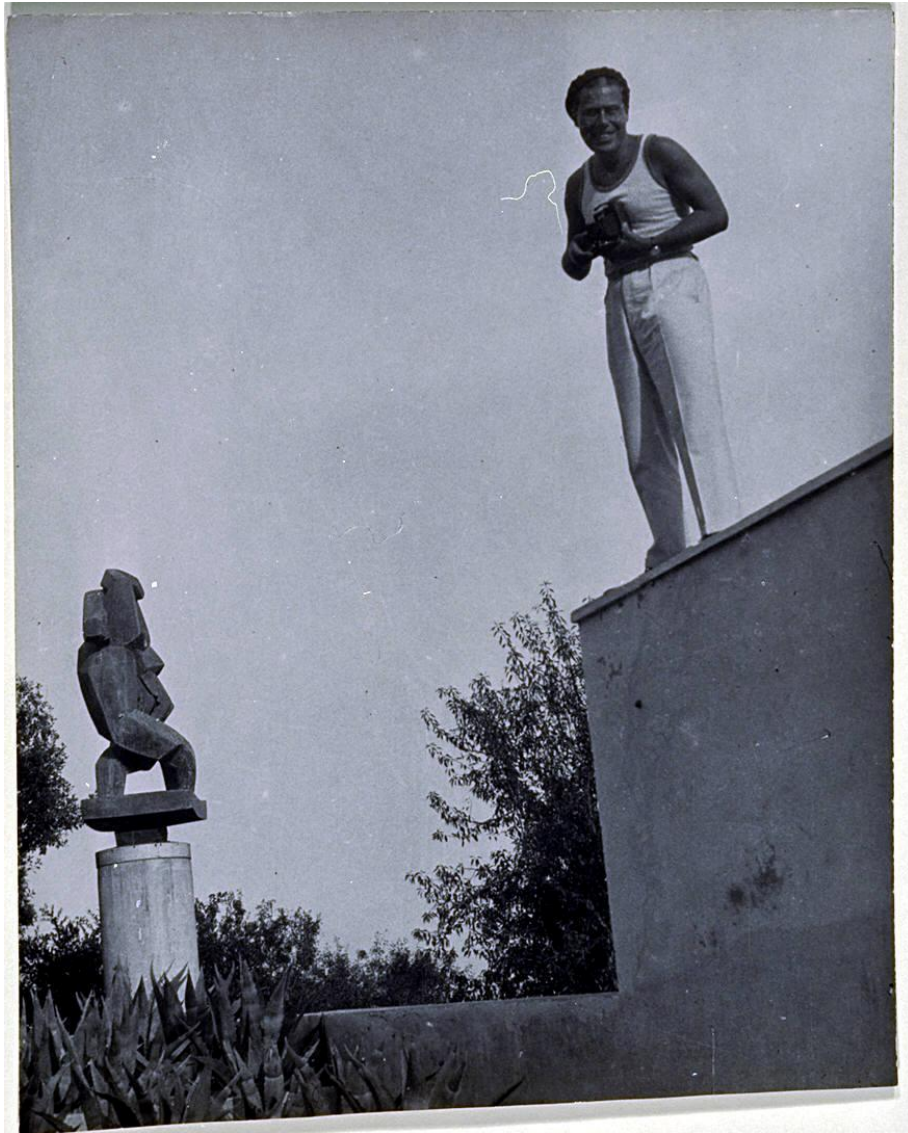
mintázatok (trébelés)

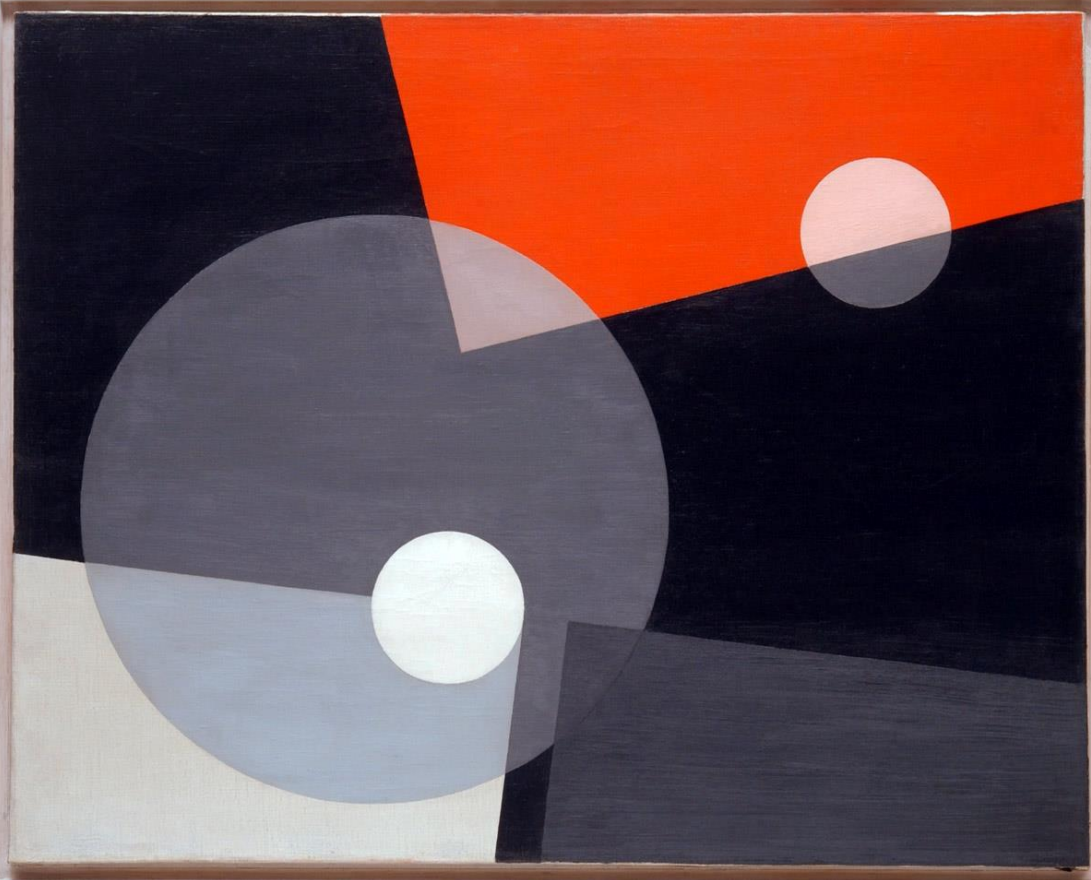
tökéletesen sima felület (préselés, csiszolás)

fényjelenségek (tükrözés, reflexek, fénytörés)

és végül a mindenkori anyag és erő természetének megfelelő elváltozások. (26–31. ábra)

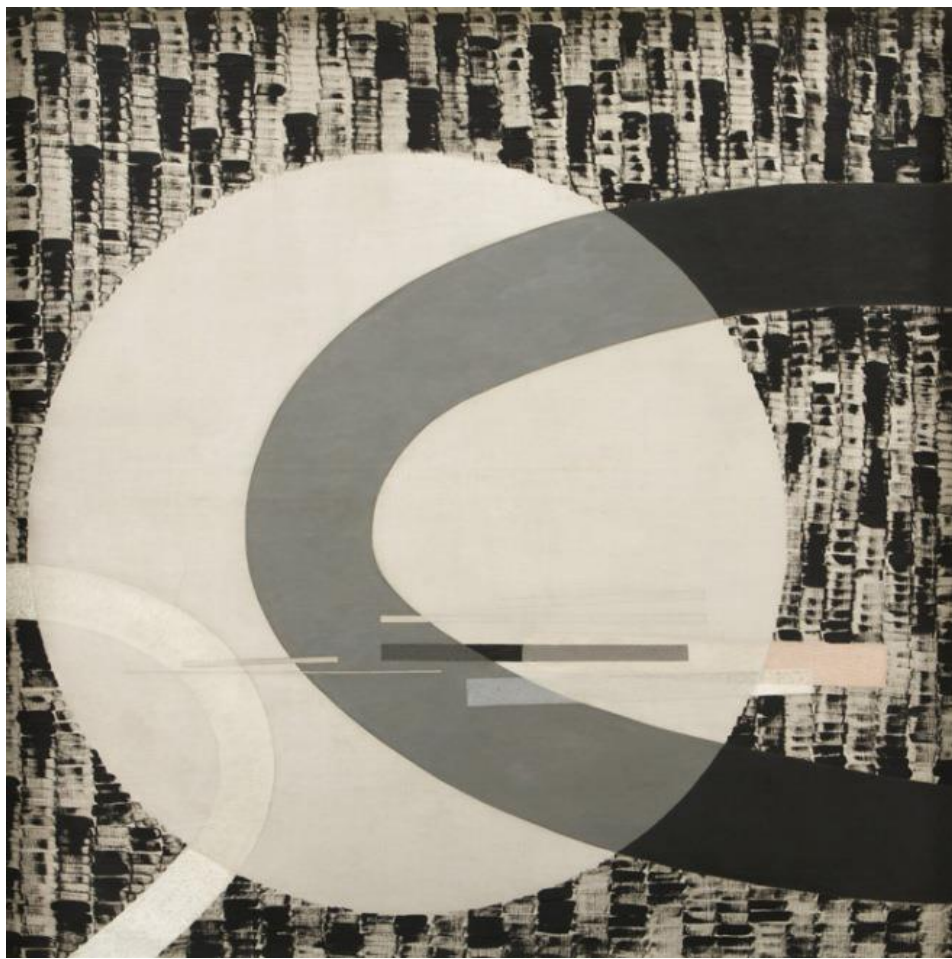
1920-as évek

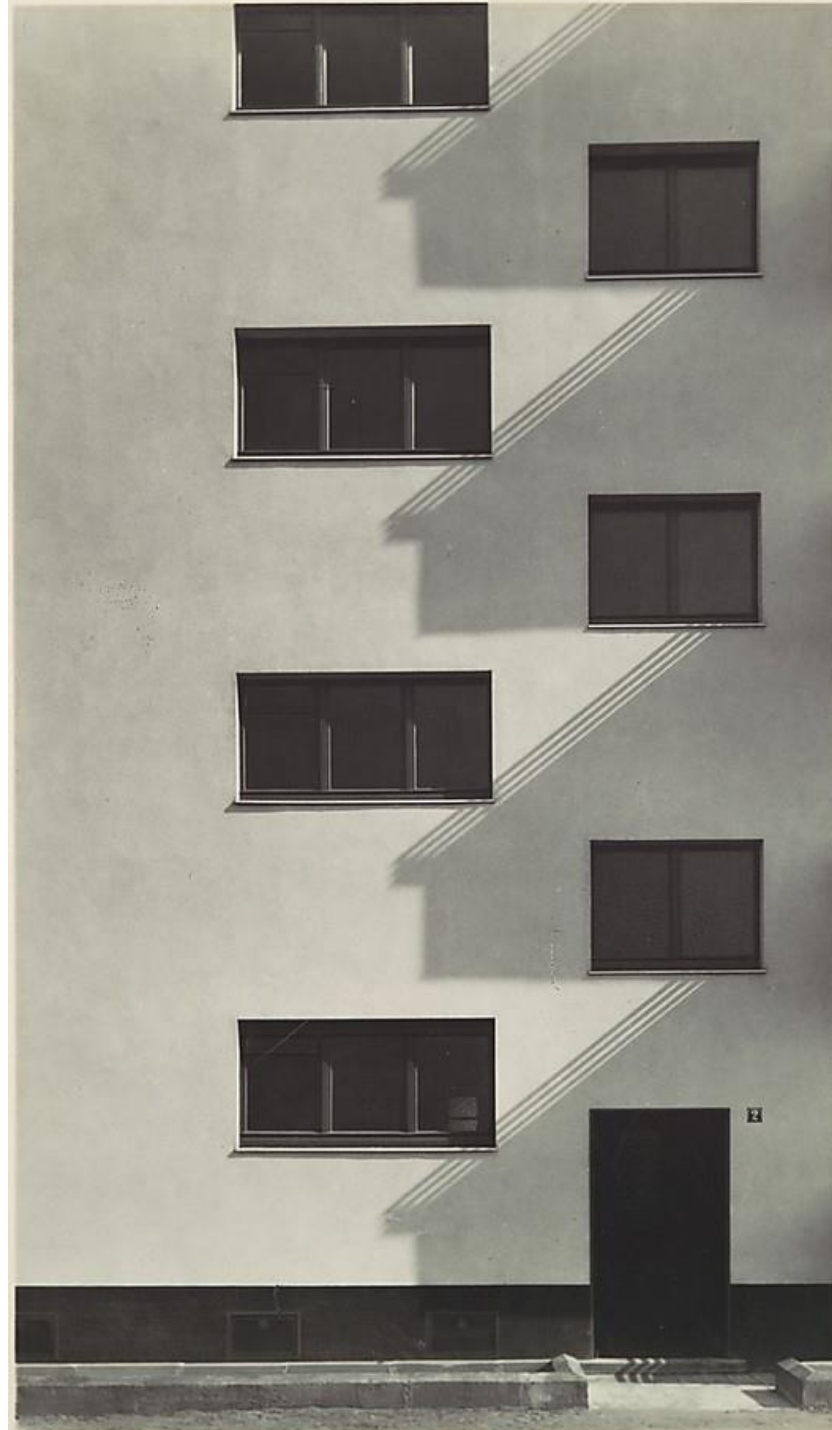
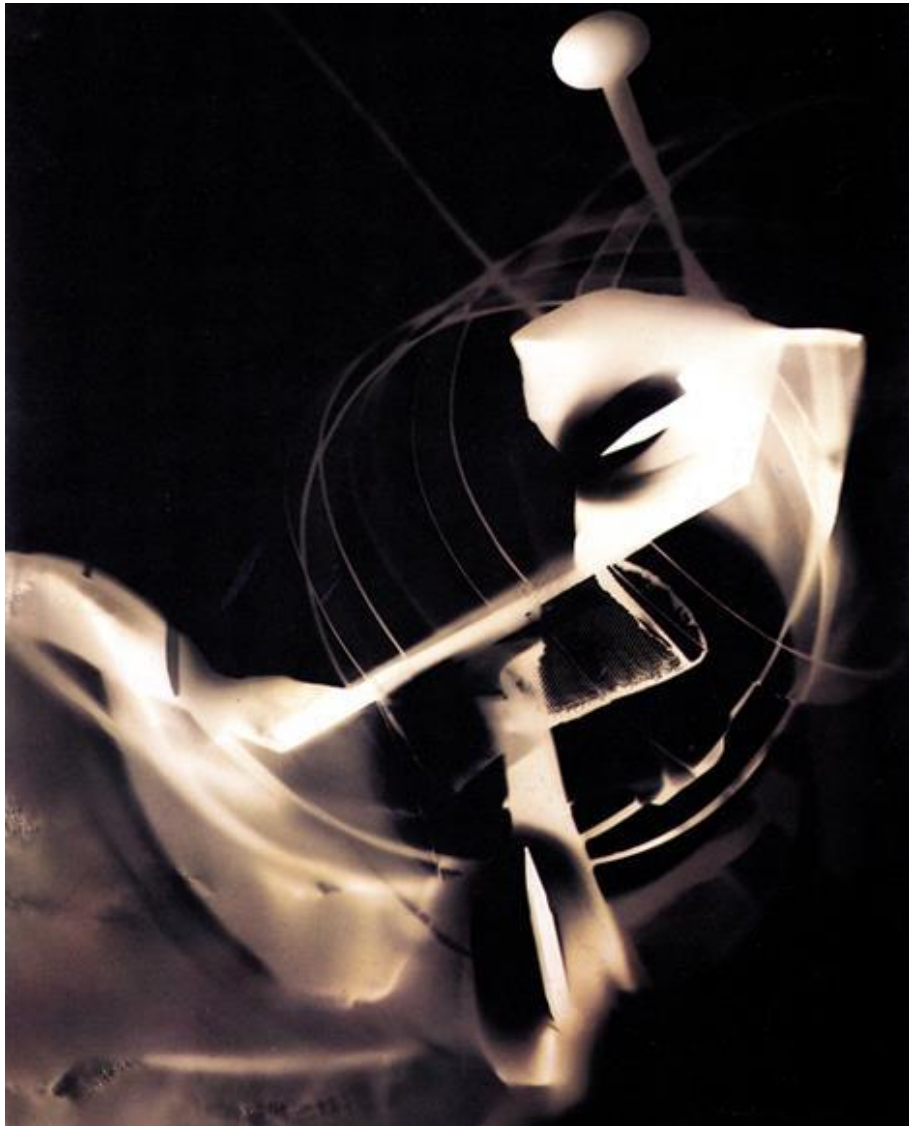

1930-as évek

1940-es évek

Vaszilij Kandinszkij

- Moszkva, 1866. dec. 4. - Neuilly-sur-Seine, 1944. dec. 13.
- 1896-ban Németországba ment, s elhatározta, festőművész lesz
- Olyan festészetet akart teremteni, mely megszabadul a tárgyi ábrázolástól.
- A színeket, formákat és vonalakat a zenéhez hasonló, érzelmek és gondolatok kifejezésére alkalmas vizuális nyelvként akarta alkalmazni, felhasználva ezen elemek hangulati tartalmát
- Őt tartják a nonfiguratív festészet megalapítójának

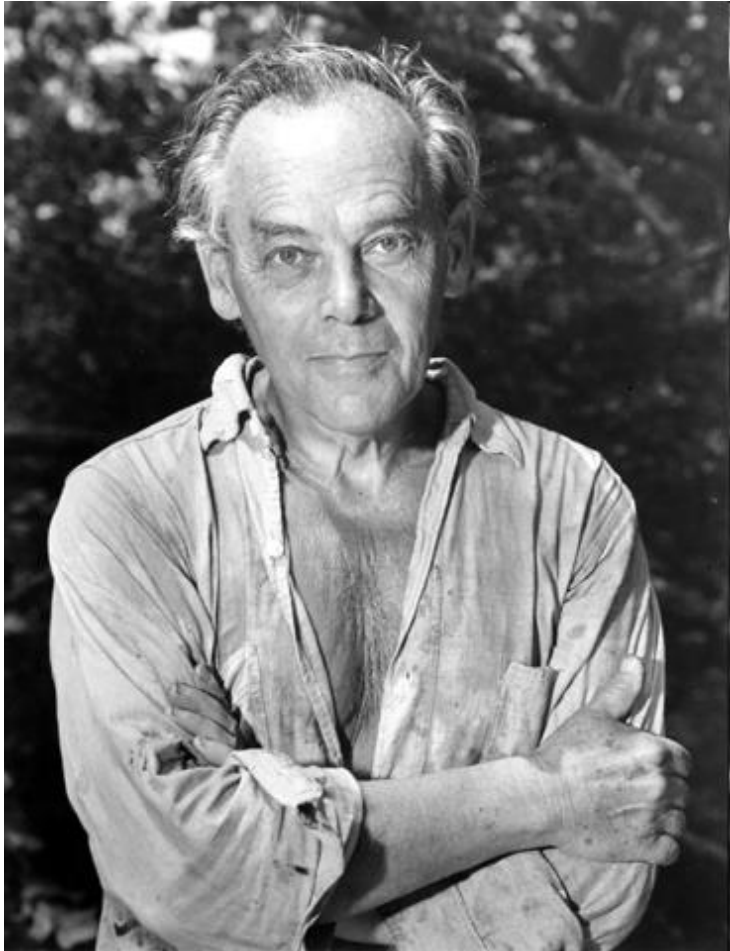
- Münchenben alapító tagja volt az Új Művészegyüttesnek, majd 1911-ben Franz Marc-kal létrehozta a Der Blaue Reiter nevű csoportot
- A háború kezdetén hazatért Oroszországba
- 1919-ben létrehozta a Művészeti Kulturális Intézetet és a Szovjet Művészettudományi Akadémiát
- 1922-ben Weimarban a Bauhaus tanára lett, 1933 után Franciáországba emigrált

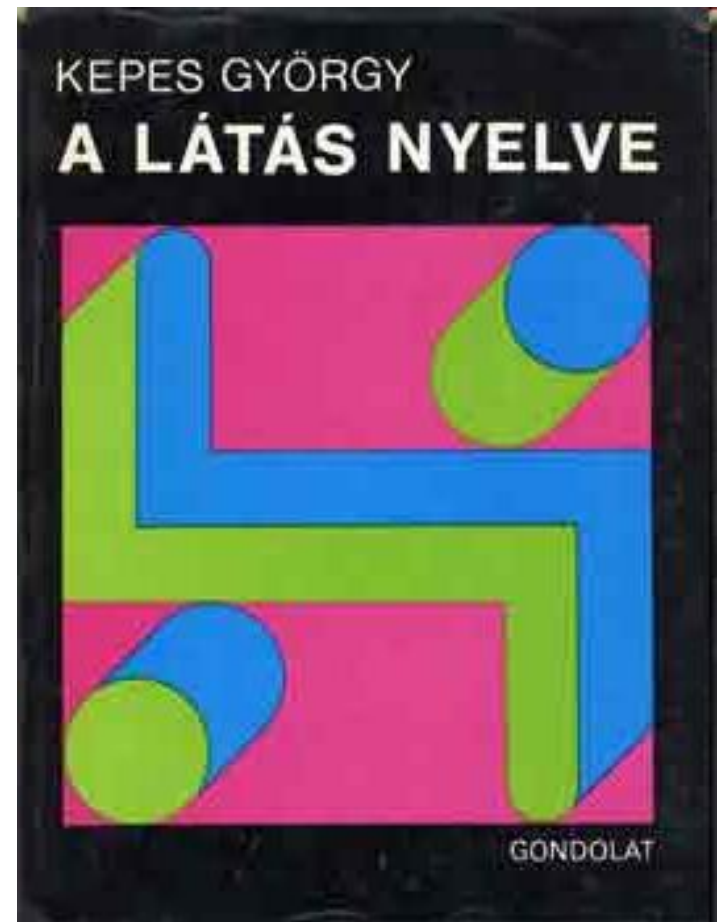
Kepes György

(1906-2011)

- 1924-1928: Magyar Képzőművészeti Főiskola, mestere: Csók István. Az avantgárd eszméivel 1928-tól Kassák Lajos Munkakörében ismerkedett meg.
- 1930-ban Moholy-Nagy László hívására Berlinbe ment, ahol személyesen is megismerkedett számos, a Bauhaus eszméit hirdető, ill. a Kepesre már korábban is hatást gyakoroló orosz avantgárdot képviselő alkotóval, a filmművész Dovzszenkóval, Dziga Vertovval.
- Az új hatások eredményeként felhagyott a festészettel, érdeklődése már itthon az új médiumok, a film (Rózsa Sándor-forgatókönyv) és a fotó felé fordult.

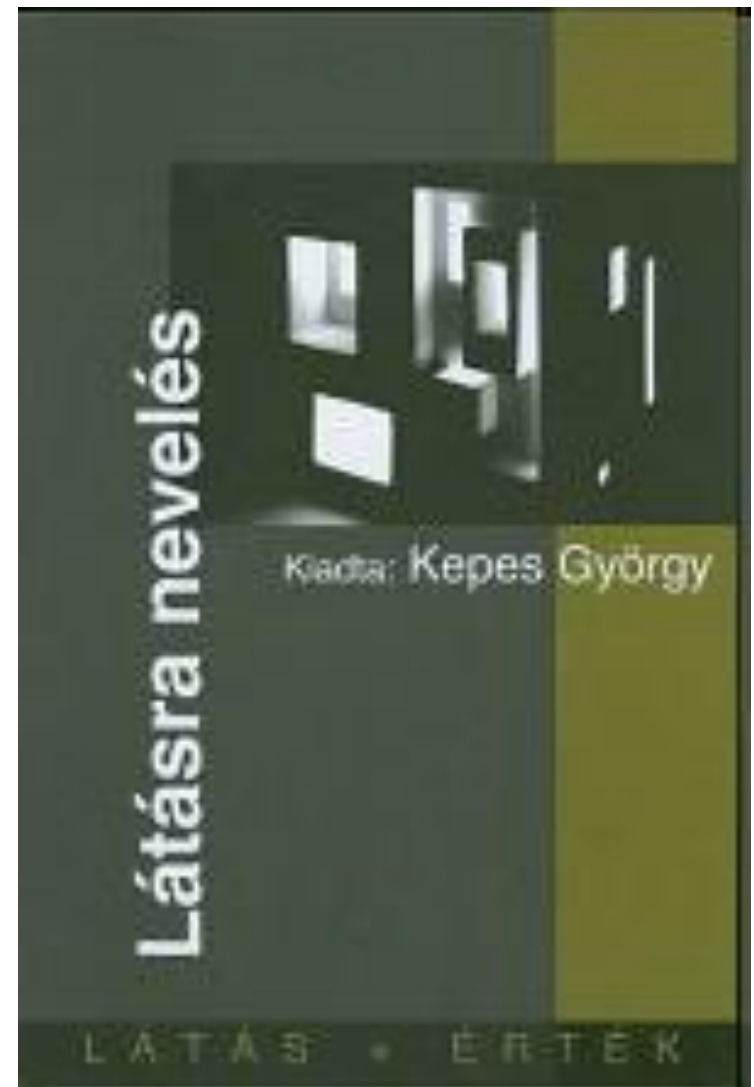
- 1936-ban Moholy-Nagyot követve Londonba ment, 1937-ben Moholy-Nagy felkérésére a chicagói Új Bauhaus tanára, a szín és fény tanszék vezetője lett, saját programja kidolgozásával maga is jelentős szerepet játszott a Bauhaus eszméinek elterjesztésében az Egyesült Államokban.
- 1939-ben a New Bauhaus utódjában, a *School of Design*ban, 1945-től a Massachusetts Institute of Technology építészeti tanszakán tanított.

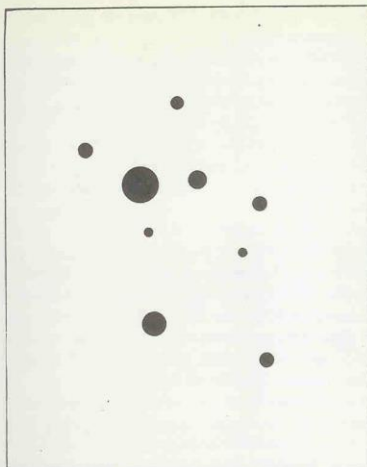

- 1936-ban Moholy-Nagyot követve Londonba ment, 1937-ben Moholy-Nagy felkérésére a chicagói Új Bauhaus tanára, a szín és fény tanszék vezetője lett, saját programja kidolgozásával maga is jelentős szerepet játszott a Bauhaus eszméinek elterjesztésében az Egyesült Államokban.
- 1939-ben a New Bauhaus utódjában, a *School of Design*ban, 1945-től a Massachusetts Institute of Technology építészeti tanszakán tanított.

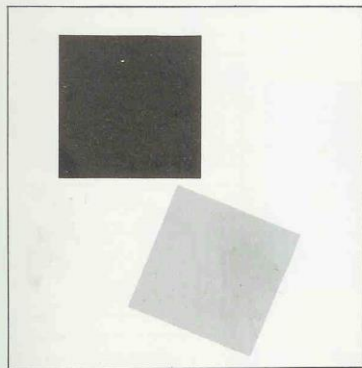
- A 60-as évek első felben kidolgozta egy tudósok és művészek együttműködését lehetővé tévő intézmény programját, ennek alapján 1967-ben megalapította a Center for Advanced Visual Studies-t, amelynek nyugalomba vonulásáig, 1974-ig igazgatója volt.
- Különböző tudományos és művészeti ágak képviselőiből itt olyan munkacsoportokat hozott létre, amelyek környezetalakító, ökológiai léptékű műalkotások kialakításával válaszoltak a kor kihívásaira.
- 1989-ben művei jelentős részét Magyarországnak adományozta

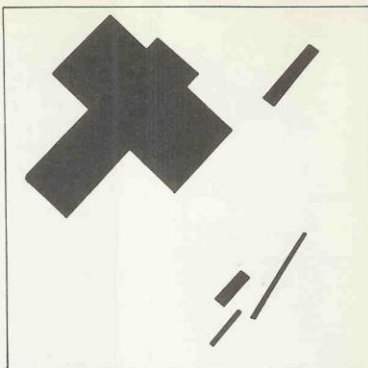

V. Kandinszki: Kilenc lefelé tartó pont

Lisickij: Két négyzet hat konstrukcióban. A Szuprematista történet (Berlin, 1922) című könyv egy oldala

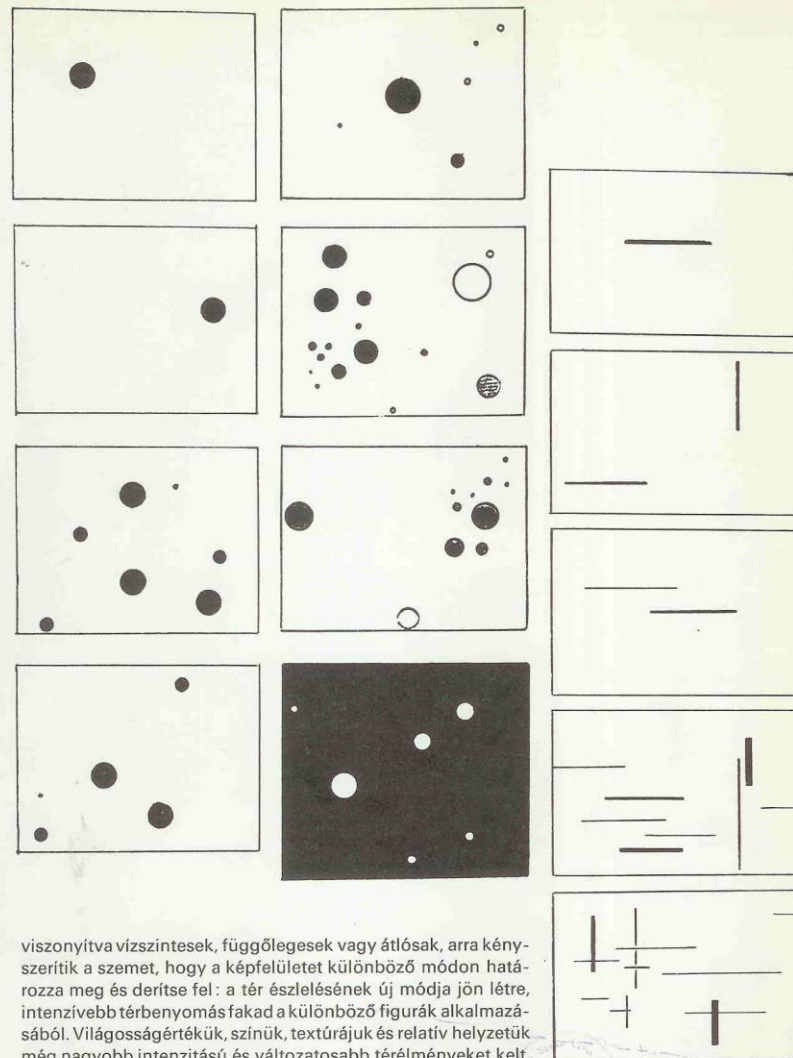
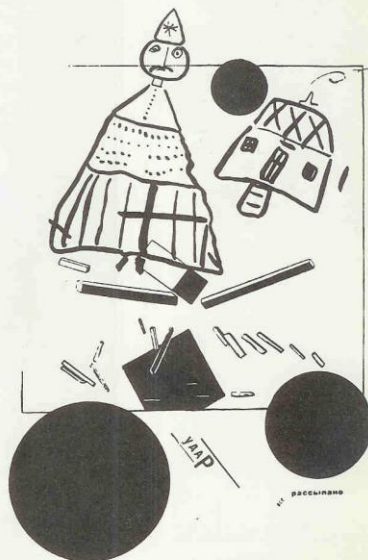

ABA
A-
A-
T^A

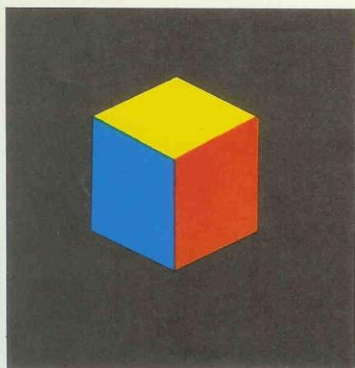

K. Malevics: A repülés érzete, 1914-1915

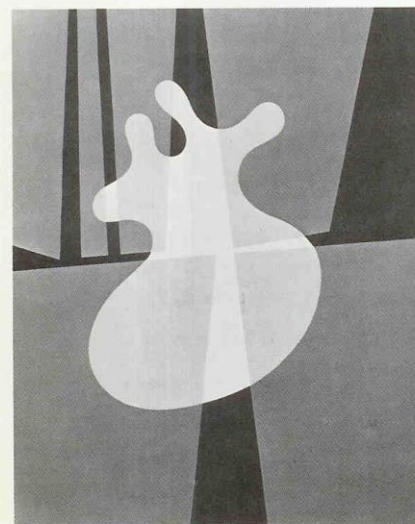
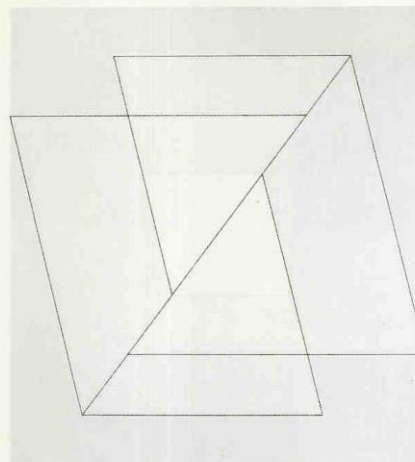
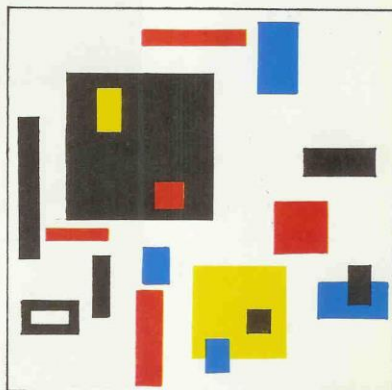
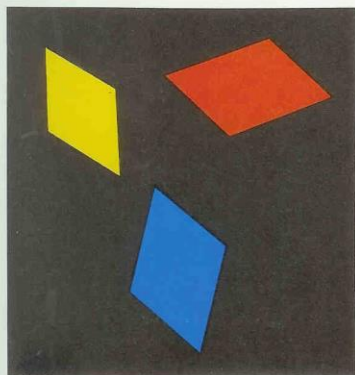
Lisickij: Illusztráció, 1923

viszonyítva vízszintesek, függőlegesek vagy átlósak, arra kényszerítik a szemet, hogy a képfelületet különböző módon határozza meg és derítse fel: a tér észlelésének új módja jön létre, intenzívebb térbenyomás fakad a különböző figurák alkalmazásából. Világosságértékük, színük, textúrájuk és relatív helyzetük még nagyobb intenzitású és változatosabb térélményeket kelt.

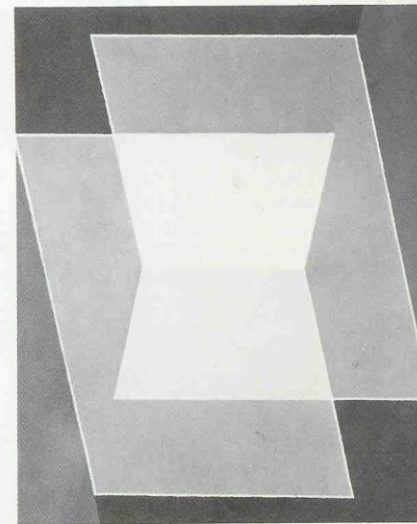

Illuzórikus kocka, színes lapokkal. A színes lapok leválasztása az illuzórikus kockáról. Színes formák térbeli dinamikája

J. Albers: Konstruktio sárgán

J. Arp és S. Tacuber-Arp: Festmény, 1939

W. Burtin: Borítótér, 1932

J. Albers: Konstruktio sötétszürkén

*A tudományosság és racionalitás megjelenésének párhuzamai az
1920-as évek tudományfilozófiájában és építészetében*

- *„Láthatjuk, ahogy a tudományos világkép szelleme növekvő mértékben behatol az építészet és oktatás személyes és publikus életébe, és mindez hogyan segít felépíteni racionális alapelvek szerint a gazdasági és szociális életet. A tudományos világnézet az életet szolgálja, ami befogadja azt.”*

Rudolf Carnap, Wissenschaftliche Weltauffassung, 1929.

- Az 1920-as évek technológiai-tudományos felfogását,
- A lehetséges átjárhatóságot a filozófia és az építészeti gondolkodás között,
- Módszertani analógiát közöttük az igazolásra való igény és a nyelv tekintetében,
- A tudományos világlátás felől Le Corbusier építészeti gondolkodását, különös tekintettel
 - A gépi paradigma,
 - A lakás,
 - A forradalom kérdéseire
- Hogyan bővül az etikai-kultúrtörténeti probléma tudományos kérdésekkel?

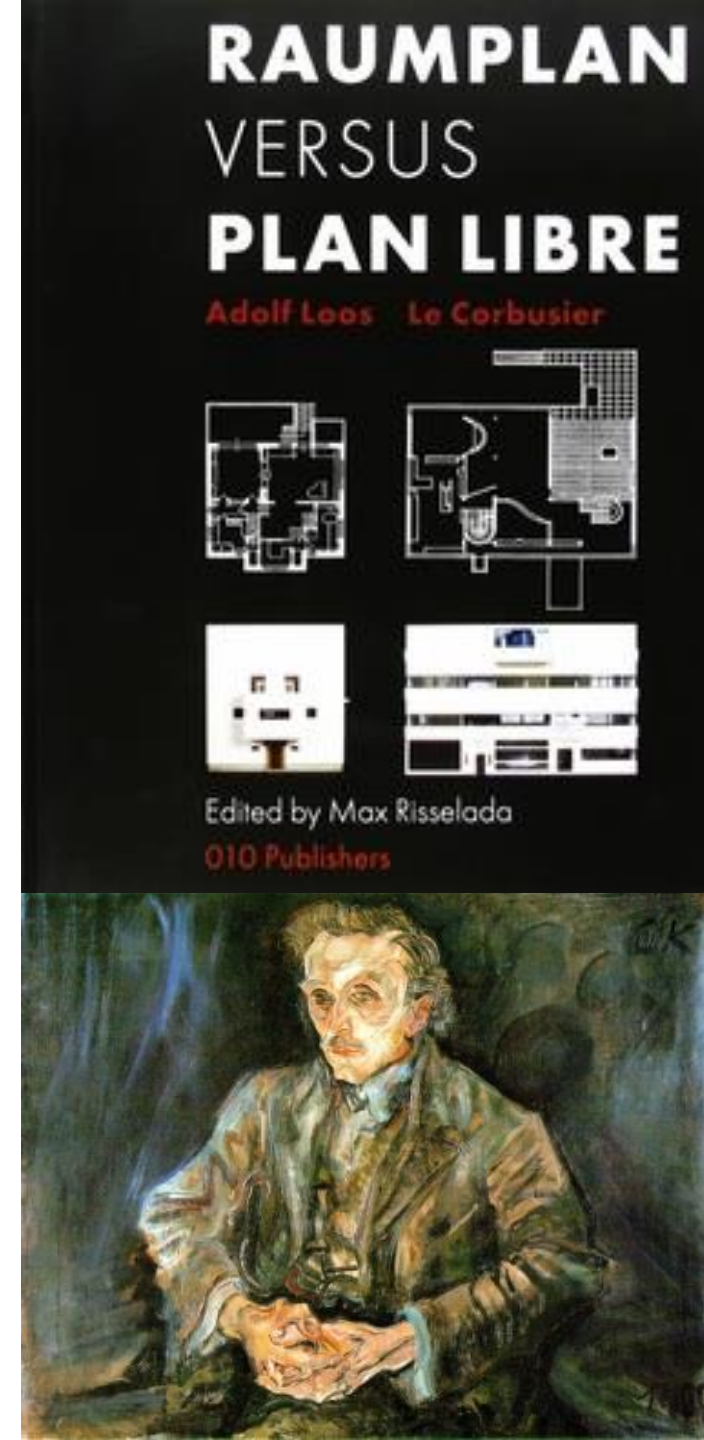
Esztétikai igazolás a Századfordulón: Adolf Loos

Etikai és esztétikai bírálat

A szecesszió esztéticizmusának
kritikája

Ornamens és bűnözés című mű
(1908)

- Megelőlegezi a típusalkotást, a névtelen tervezést és a hatékony gépészeti berendezések használatát.
- Autodidakta építészek
- *Raumplan*: a kétdimenziós terv helyett háromdimenziós terek tervezése

Esztétikai igazolás 19. és 20. század fordulóján

- A 19. század vége:
 - Kulturális válság → az igazolás kérdésének megjelenése
 - A filozófiában (*Friedrich Nietzsche*)
 - Az építészeti gondolkodásban (*Adolf Loos* és mások)
 - Alapját és hátterét a historizmus válsága és kritikája jelentette.
 - A stílusok építészetének felszínességét, külsődlegességét hazugságnak bélyegezték, amely hamis anyagokkal, szerkezetekkel idéz történeti formákat és életmódot, s elkerüli saját kora megfogalmazását.

- A tudományos és igazolási eljárások szempontjából többféle modernitás-fogalom
 - Bauhaus – funkcionalizmus
 - Carnap közvetlen hatása Meyer-re
 - tudományosság vs. esztétikum
 - Kitágított keretben Le Corbusier
 - gépszerűség, üzemszerűség
 - Otto Neurath vizuális nyelve

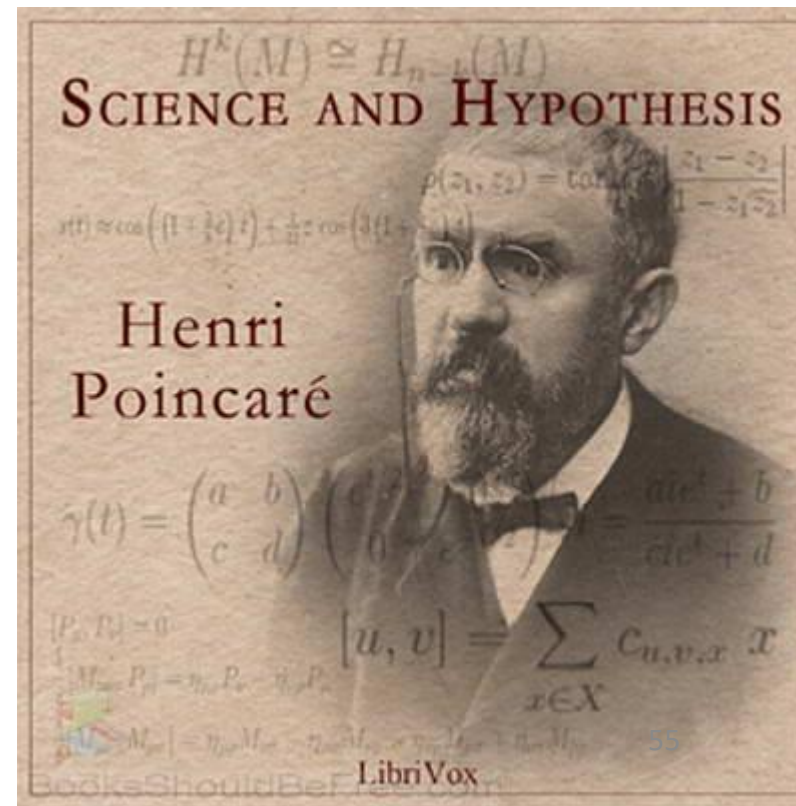

Értelmezési keret

- A Bécsi kör által képvisel pozitivizmus és a Bauhaus kapcsolata
 - Kulturális és nyelvi közösség
 - Német kultúrkör
 - 1920-as évek
- A keret kitágítható a korszakban – vizsgálat Le Corbusier felől
 - Mesterséges kultúra
 - Esztétika és tudomány kapcsolata
- Tudományelmélet megjelenése
- A tudományosság hatása a modern építészetre: az esztétikai igazolás mellett fellép egy tudományos igazolás igénye

Közös pontok

- Elődök, példaképek (pl. Poincaré)
- Igazolás igénye (verifikáció)
- Nyelv: axiómák által meghatározott, formális, mesterséges rendszer
- Általános érvényű válaszok
- Racionalitás
- Módszer kidolgozása
- Logika
- Laboratórium
- Manifesztum műfaja
- Ki kell küszöbölni:
 - metafizika/stílusok

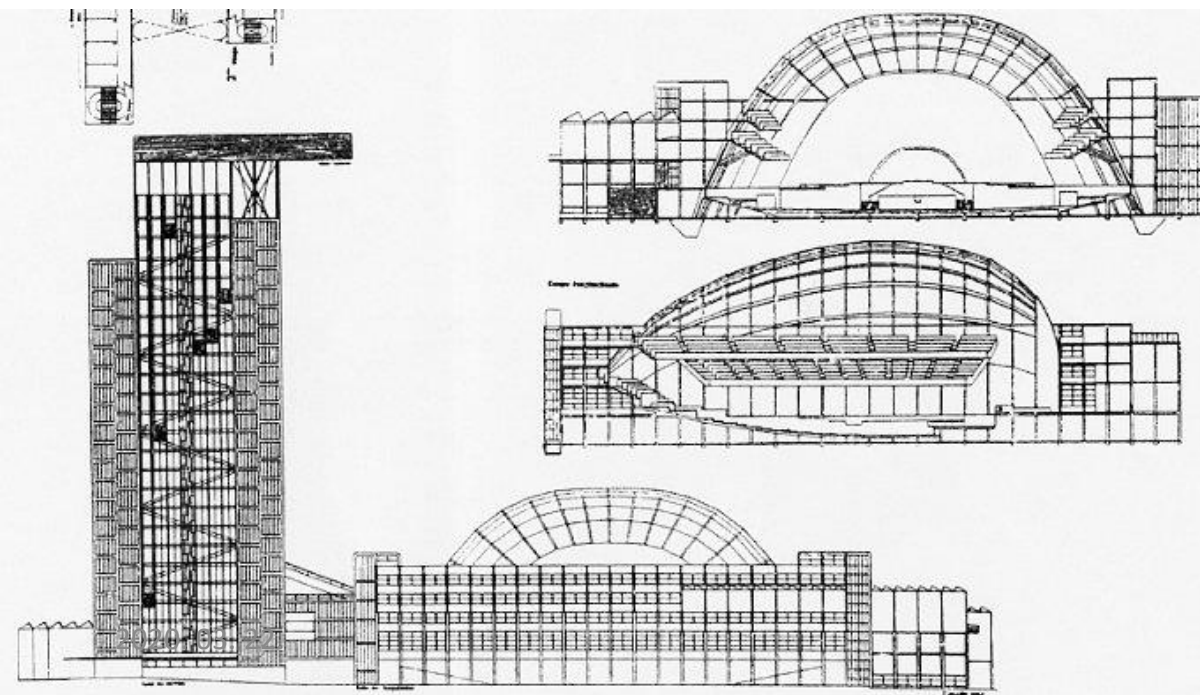
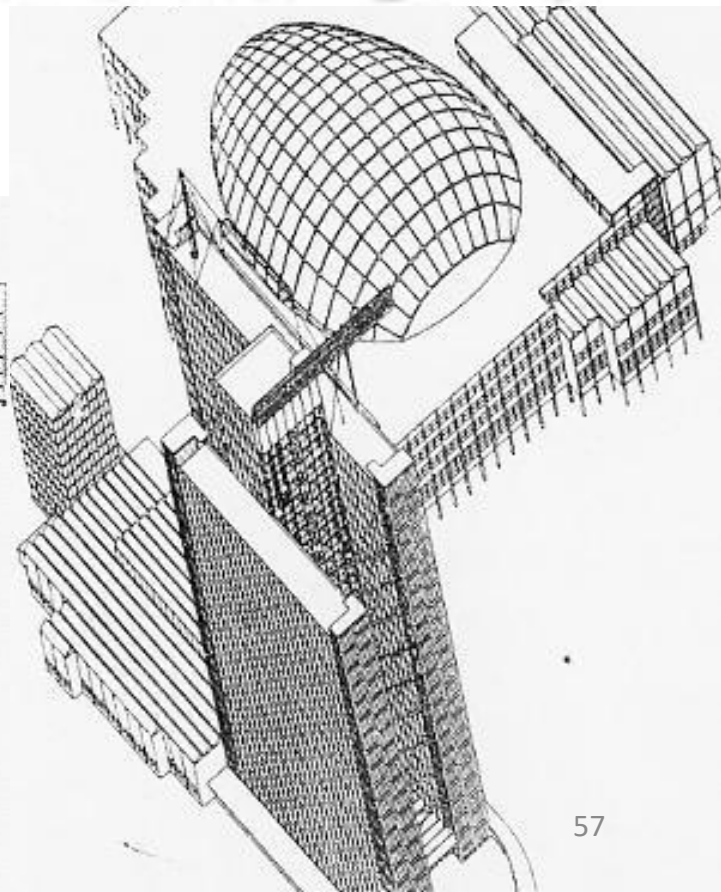
Tudományos igazolás a modern szituációban

Bauhaus (Hannes Meyer igazgatósága)	Le Corbusier
Tudományosság prioritása az esztétizálással szemben	Gépszerűség, üzemszerűség
Mérnöki szemlélet	Mérnöki és művészi összekapcsolása
Tudományos szemlélet Általános érvényű válaszok	Az építész tevékenységi művészi tevékenység
Alapjai: - Tömegtermelés - Ipar - Tudományos eszköztár	Alapok keresése 1. Formai: képzőművészettel való kapcsolat (kubizmus) 2. Társadalmi: tömegigények kielégítése

Genf, Népszövetség palota terve 1927.

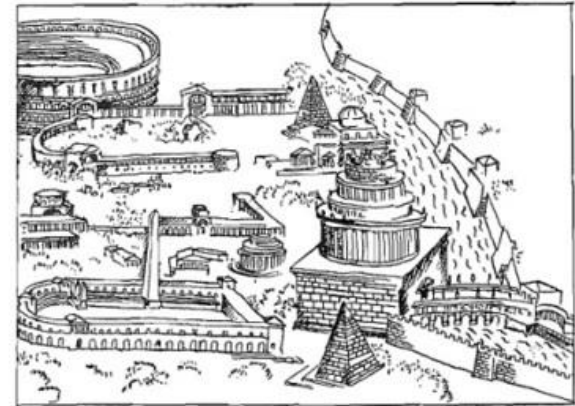
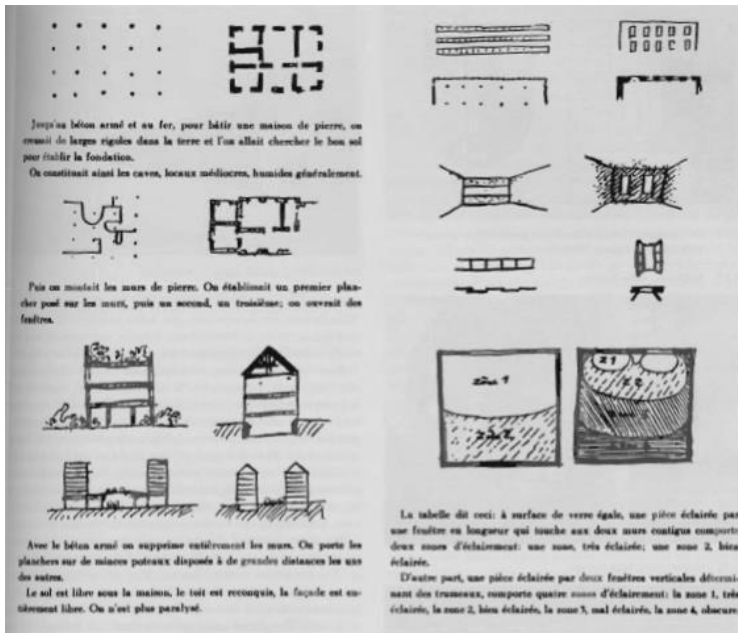
Le Corbusier

Hannes Meyer

Tudományos igazolás a Le Corbusier építészetében

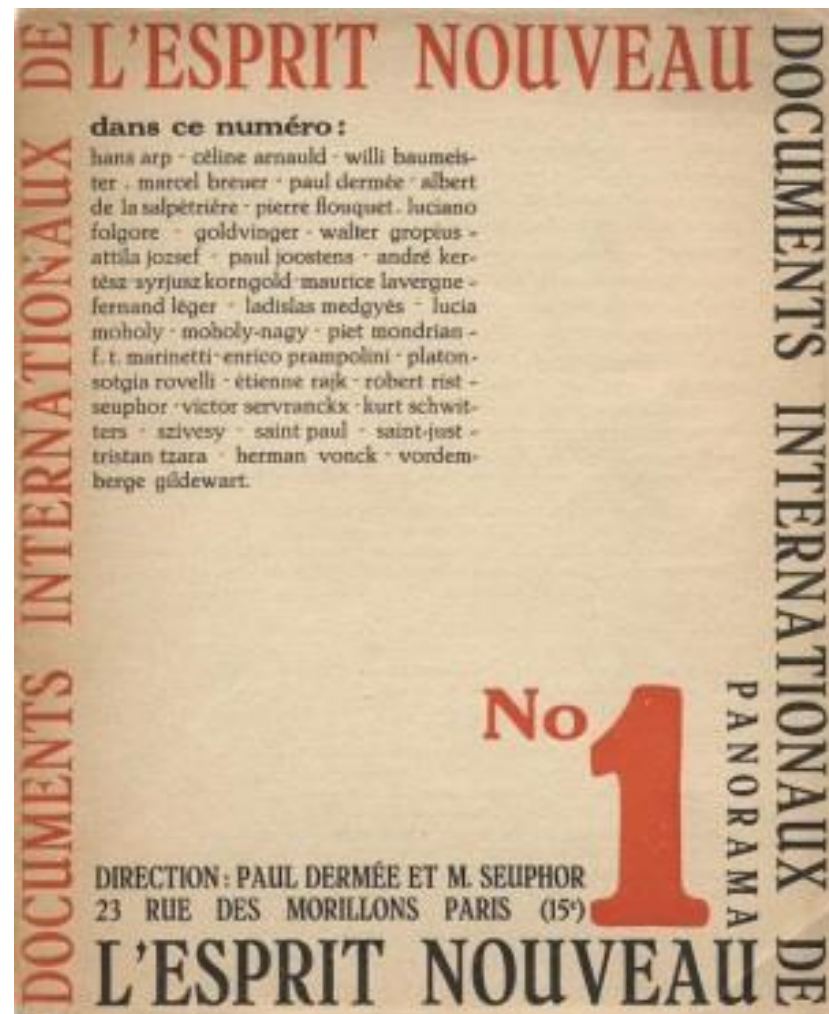
- A társadalmi változások és a tudományos technika fejlődése magával vonja a művészet, az építészet, így az igazolás probléma átalakulását.

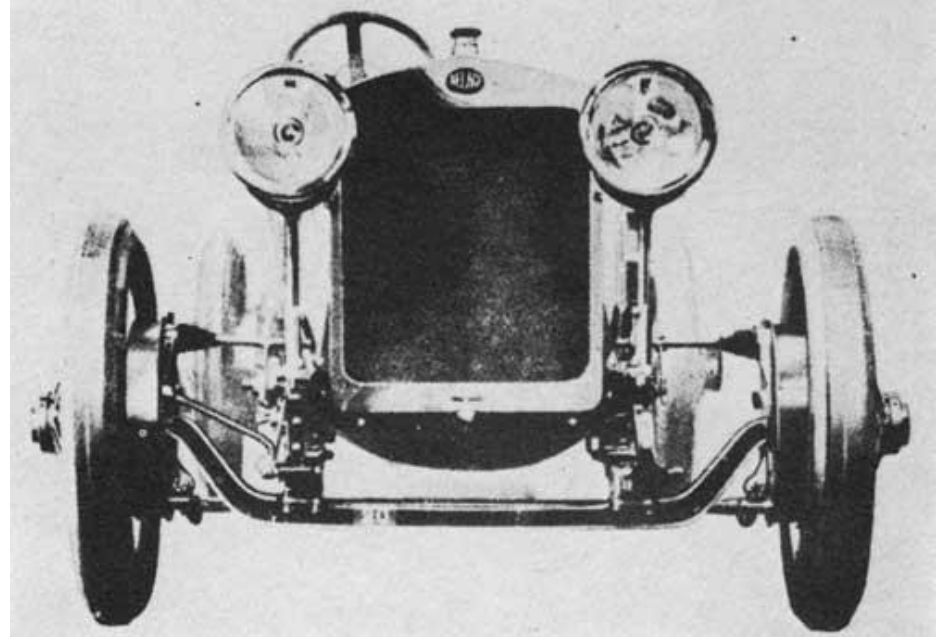
- Le Corbusier a modern szempontjából az egyik legnagyobb hatású építész.
- Az építészet öt pontjának kidolgozója.

Le Corbusier: Új építészet felé

- Problematikus szerkezet (esszék, *Paul Darmée*-vel közösen)
- A klasszikus *Reyner Banham*–féle elemzés felosztása: akadémikus és mechanisztikus része.
- Az akadémikus részek az elementáris, geometriai formákkal foglalkoznak.
- A gépkorszakban, tehát a jelennel foglalkozó fejezetekben: mérnökesztétika, automobil és repülőgép, valamint építészet vagy forradalom.
- A mű központi témája az az esztétikai és morális program, mely az építészet eszköztárával helyreállítja a társadalmi rendet.

- **M. Christine Boyer**
értelmezése
- Az írás mint aktív ideológia
- Cél: a modern építészet és urbanisztika nyelvének megkonstruálása úgy, mint a tudós a laboratóriumban: felfedezni és ezeket a felfedezéseket igazolni és ezeket az elemeket rendszerré egyesíteni.
- Modell – típus – sztenderd
- Karteziánus geometria alkalmazása
- A filozófia szerepe: segít megérteni az esztétika területét és feltárni, mi konstituálja a szépséget

Új építészet felé

Az igazolás módszere: pontosság, világosság, bizonyíthatóság

- „Erkölcsei kérdés. A hazugság tűrhetetlen. A hazugságtól elpusztulunk.”
- Az alapprobléma a historizmusból származik:
 - *In welchem Style sollen wir bauen?*
- A historizmus radikális kritikája.
- A ház cserélhető eszközzé válik.
- A mérnöki esztétika és az építész szerepe
- Le Corbusier túl akart menni a pusztán mérnöki számításon
- A mérnök teremti meg a kor eszköztárát
- Már nem művészeti produktum, hanem a primer formákra visszavezetett, szabályos tömegrendezés.
- **Elvei:**
Gazdaságosság, józanság, határozottság
hasznosság, erkölcsösség, harmónia

A tudomány és építészet nyelve

- Az építészeti nyelvfogalom megtisztítása
- Tisztán geometriai alapú építészet, elemi, platonikus formák, melyek világosak és ellentmondásmentesek.
- „Az építészetnek semmi köze a stílusokhoz.”
- Névtelen és ipari építészet (gabonasiló)
- Képzőművészeti gondolat: az érzékelhető mögötti struktúra megmutatása (plasztikusság, kubizmus)
- „Look at my paintings to understand my architecture.”

Mesterséges nyelv

- Módszertani analógiát állíthatunk.
- Le Corbusier-nél a nyelvprobléma a mérnökesztétika és építészet közötti distinkció megvonásánál merül fel.
- A nyelv megtisztítása, a redukció, univerzalitásra való igényt jelent.
- Le Corbusier a katonai nyelvet, mint mesterséges nyelvet használja.
- Bécsi Kör:
 - kijelentéseink igazságának nyelvi feltételei vannak.
 - Verifikáció igénye
 - Mindez a tudományos-nyelvi kifejezések a pusztá tapasztalatra való visszavezetésével érhető el.

PARATHEN, 600-110 B.C.

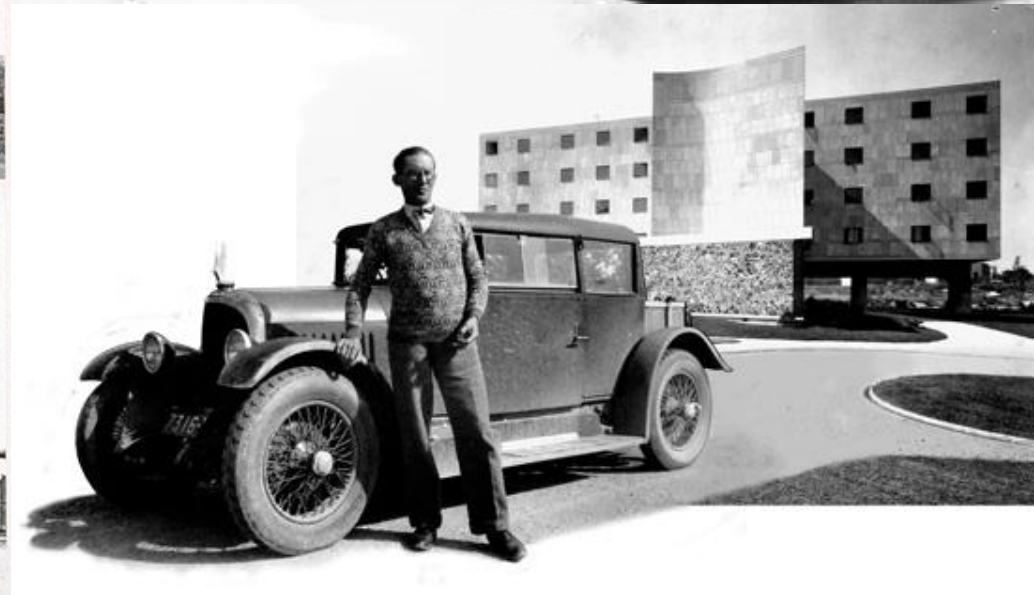
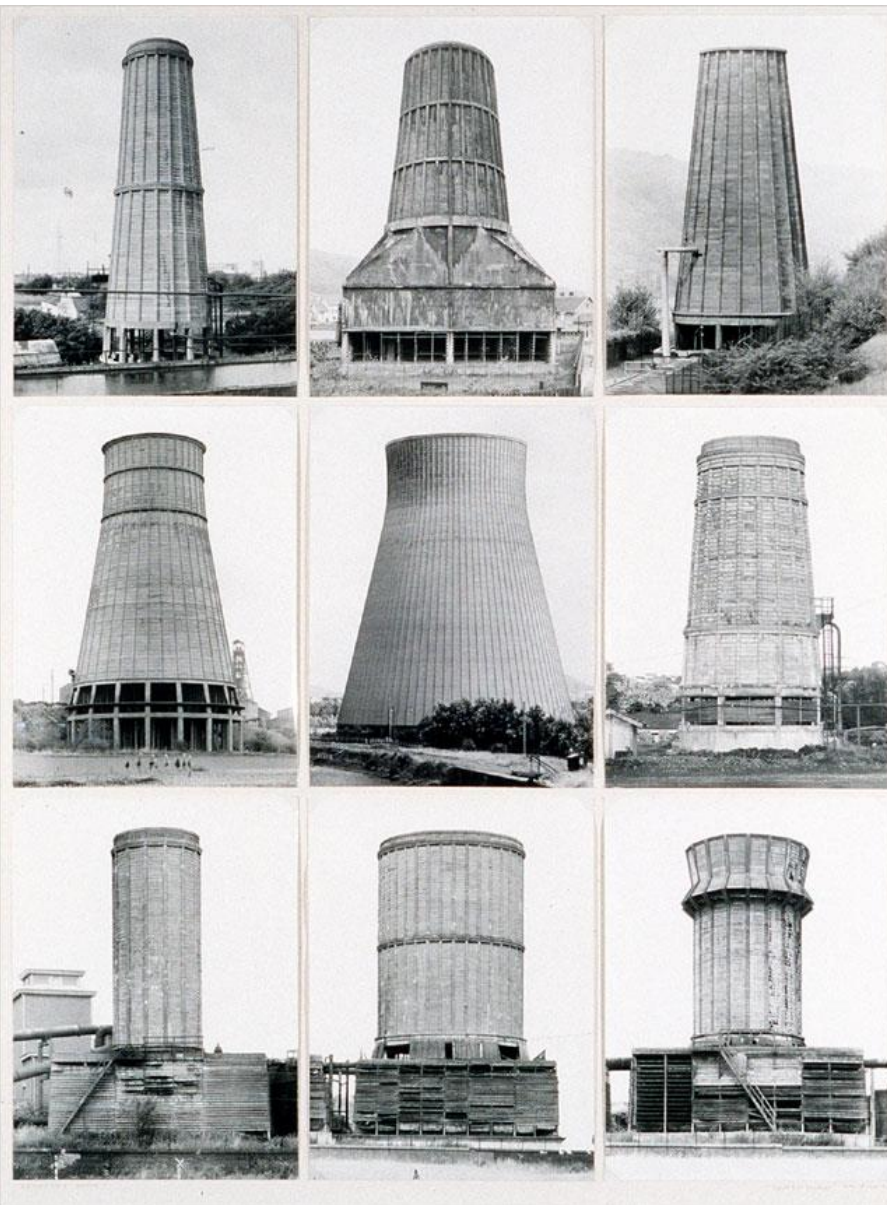

BMW 2000, 1907

Nyelv

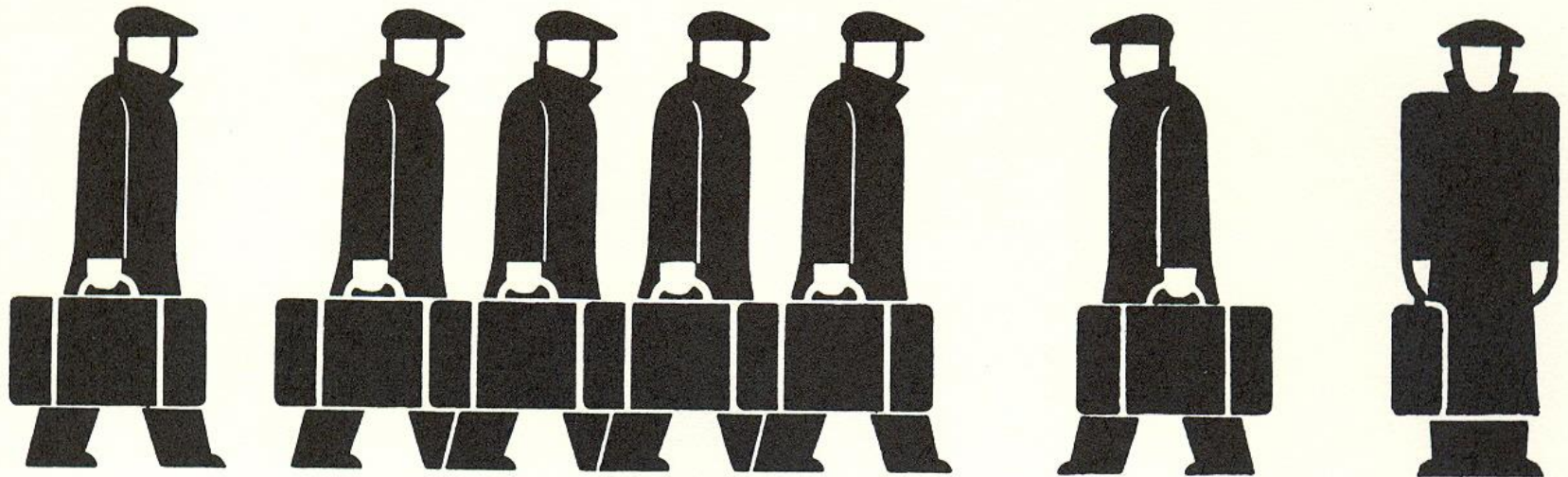
- Carnap: axiómák által meghatározott, formális rendszer; mesterséges
- Le Corbusier:
 - Struktúra, kommunikációs hálózat, a logika törvényei uralkodnak benne
 - Nyelvfogalom megtisztítása
 - Mesterséges
 - Formai alapok, alapformák, időtlenség
 - A látható megnyilvánuló formák mögötti struktúra
 - Konstrukció

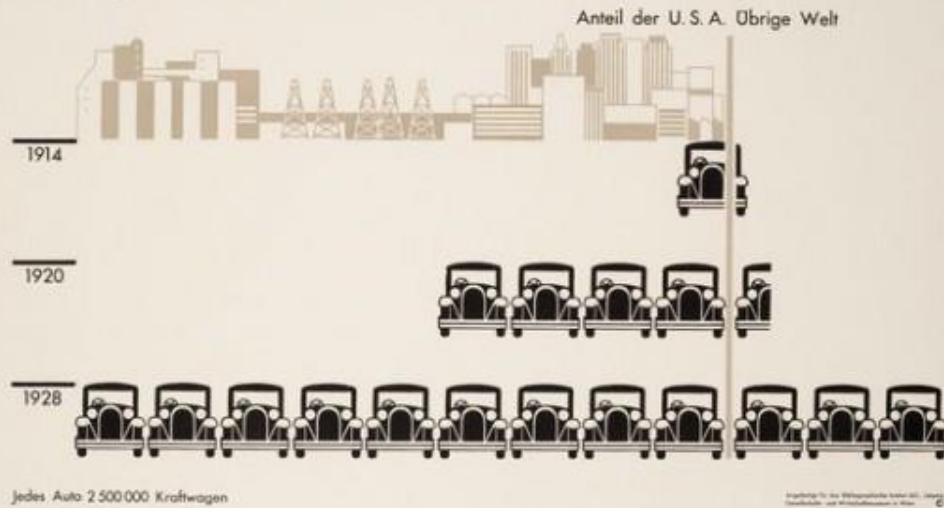

Otto Neurath vizuális nyelve

- Univerzális nyelv helyett univerzális szleng
- Olvasható, értéksemleges nyelv (ISOTYPE-módszer)
- Tudományos vizualizáció, piktogram=vizuális kód
- Általános érvényűség
- A globális város nyelve: statisztikai adatok átalakítása vizuális kóddá (Bauhaus tipográfia)

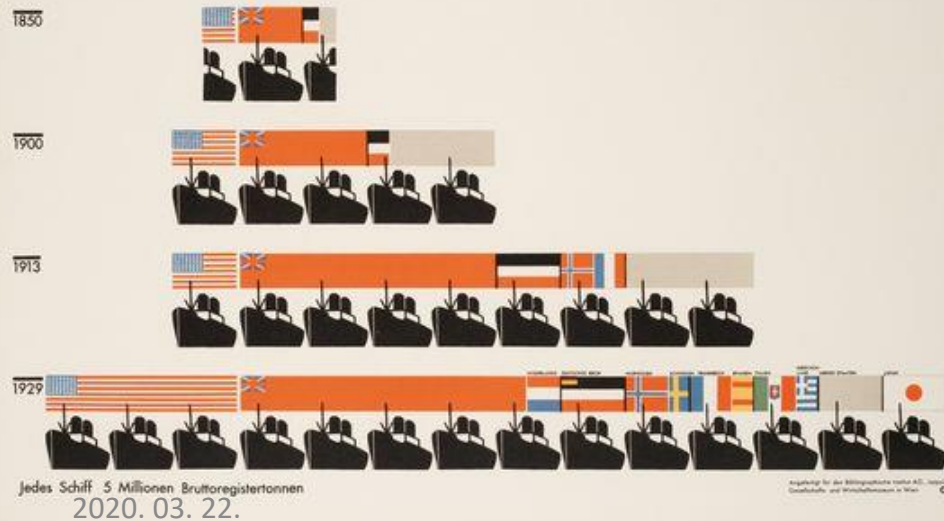

Kraftwagenbestand der Erde

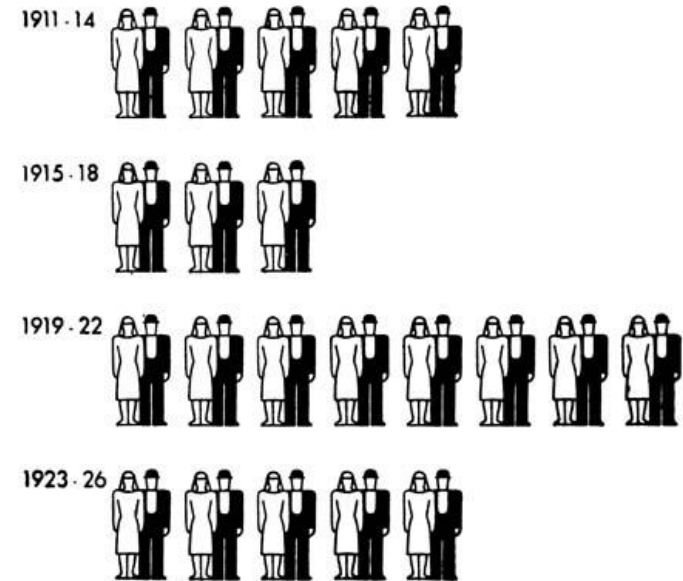
Gesamtwelt und Wirtschaftswelt 56

Handelsmarinen der Erde

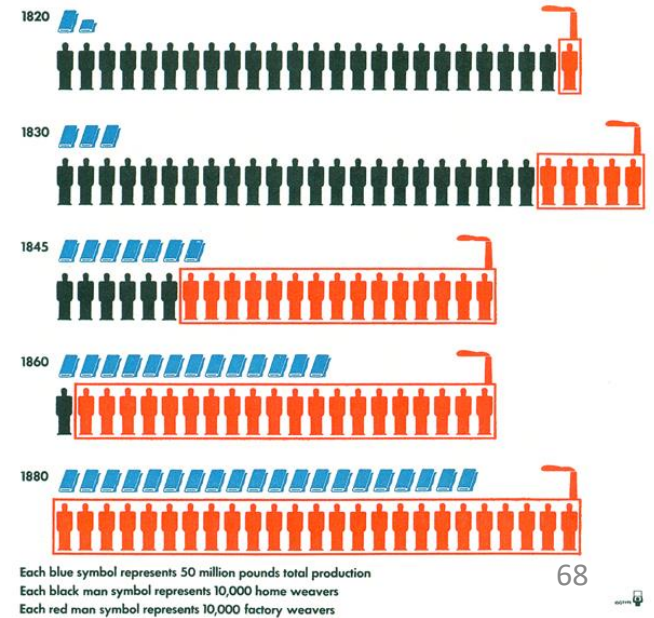
Gesamtwelt und Wirtschaftswelt 55

Men Getting Married in Germany in a Year

I sign for 100.000 a year

Home and Factory Weaving in England

68

Gépi paradigma

- „...elérkezünk a házszer számhoz, a sorozatban gyártott házhoz, amely (morálisan is) egészséges, esztétikailag is szép, mint azok a munkaeszközök, melyek életünk kísérői.”
- A gépi esztétika megteremtését az automobillal mutatja be az építész.
- „A stílusok mind csupa hazugság. ... Új szellem él: a konstrukció és a szintézis világos koncepció vezette szelleme.”
- 2. ipari forradalom
- Új gondolkodási rendszerünk: a masinizmus.

PAESTUM, 600-110 B.C.

HUMBER, 1907

THREE REMINDERS TO ARCHITECTS

49

CHADIAN DRAIN TOWER AND ELEVATORS

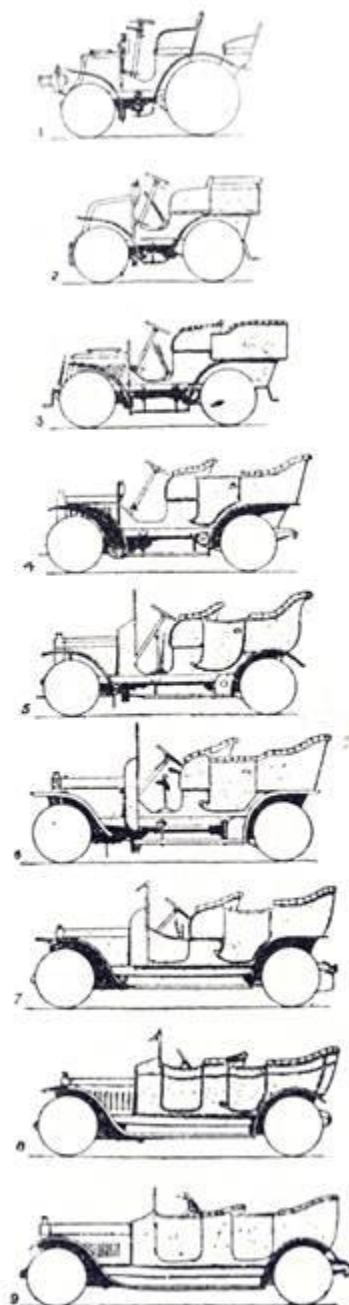
1900

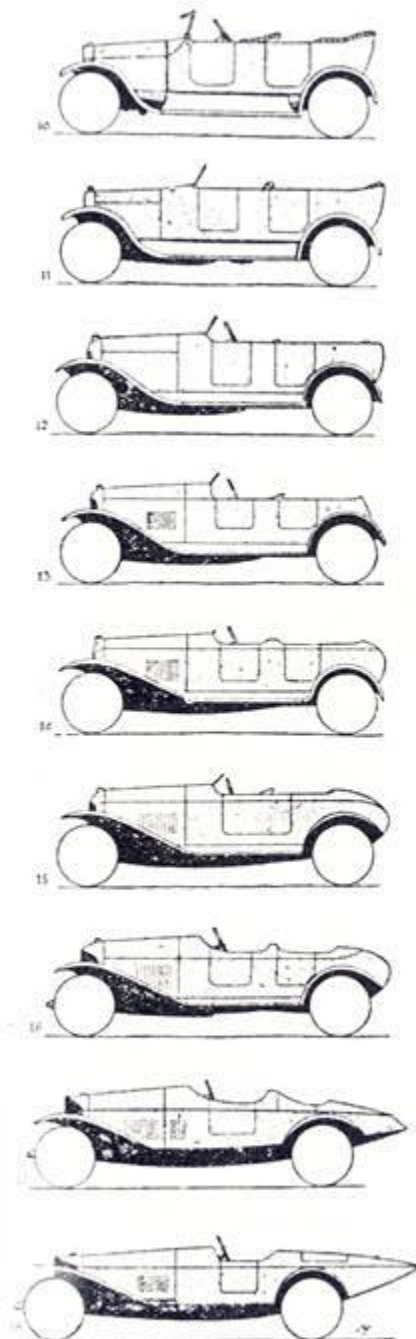
ÉVOLUTION

DES

FORMES

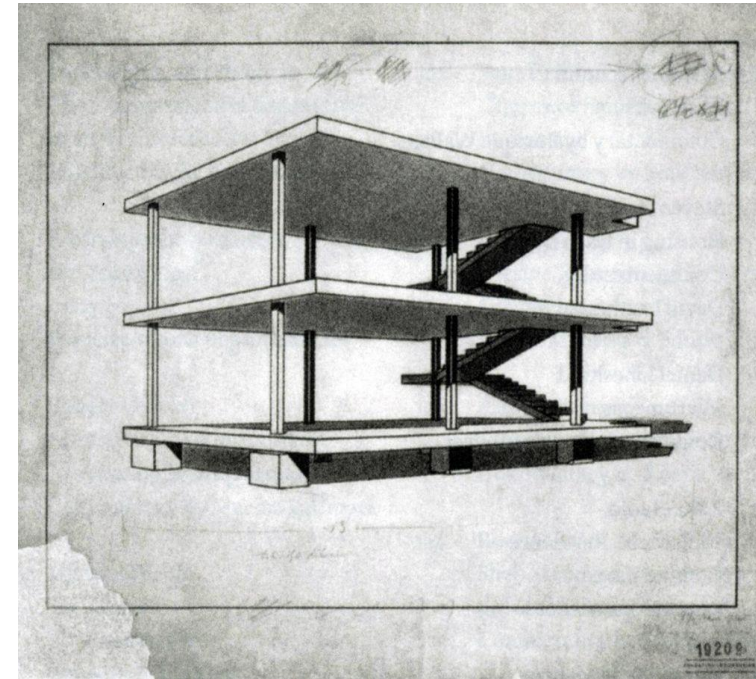
L'AUTOMOBILE

2020. 03. 22.

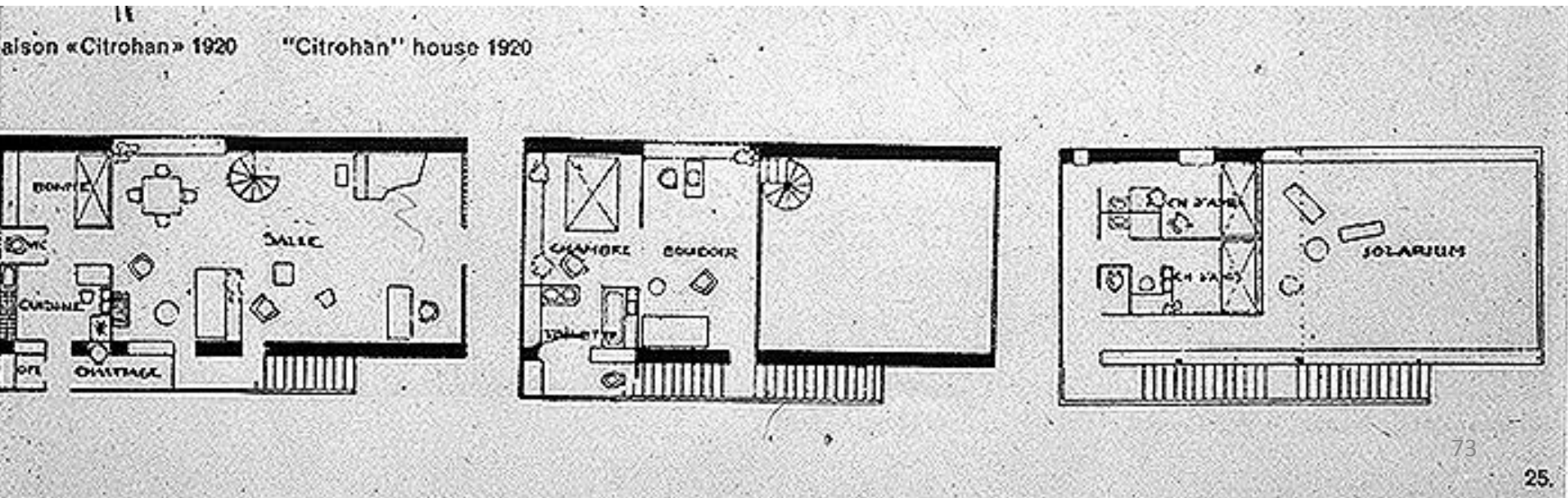
Dom-ino szerkezeti terv

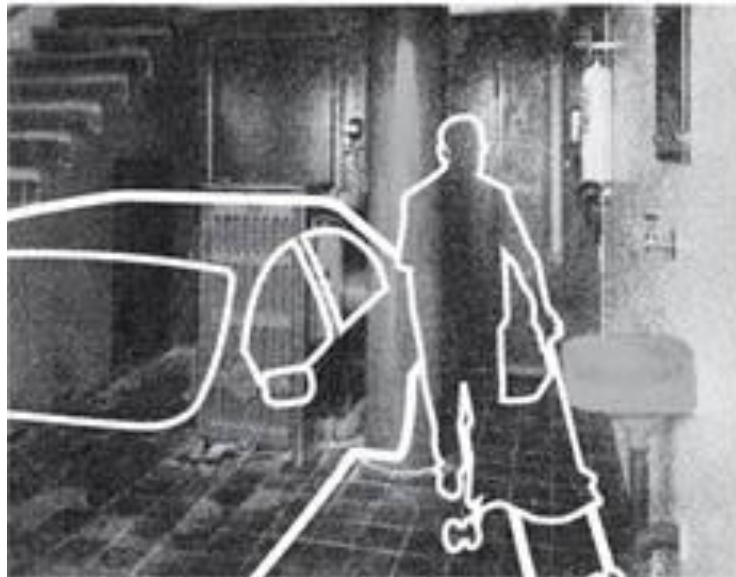
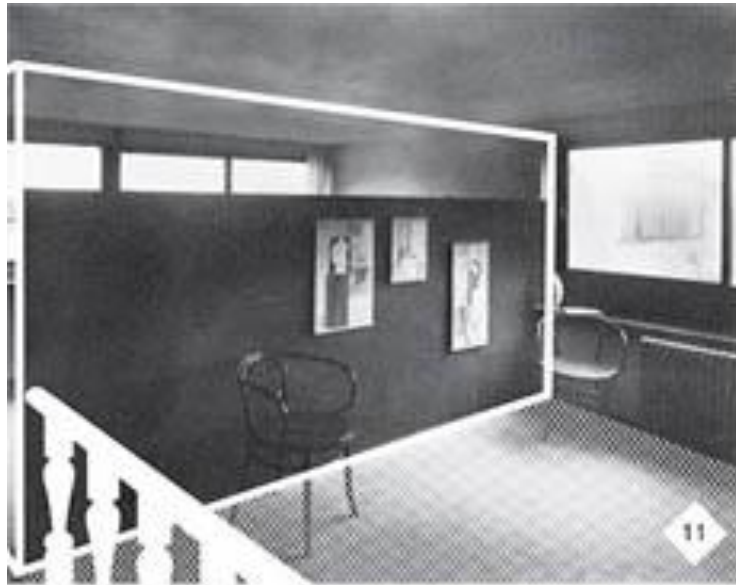
- 1915-ös szerkezeti terv
- Nyelvjáték (domus – ház, domino – ipari közös modul által tervezett, egymásba illeszthető egységek)
- Öntött beton épületváz
- Sorozatban gyártott elemek
- A megfelelő arányrendszer birtoklása
- „objet-type”
- gyártásra alkalmazott vasbeton szerkezet

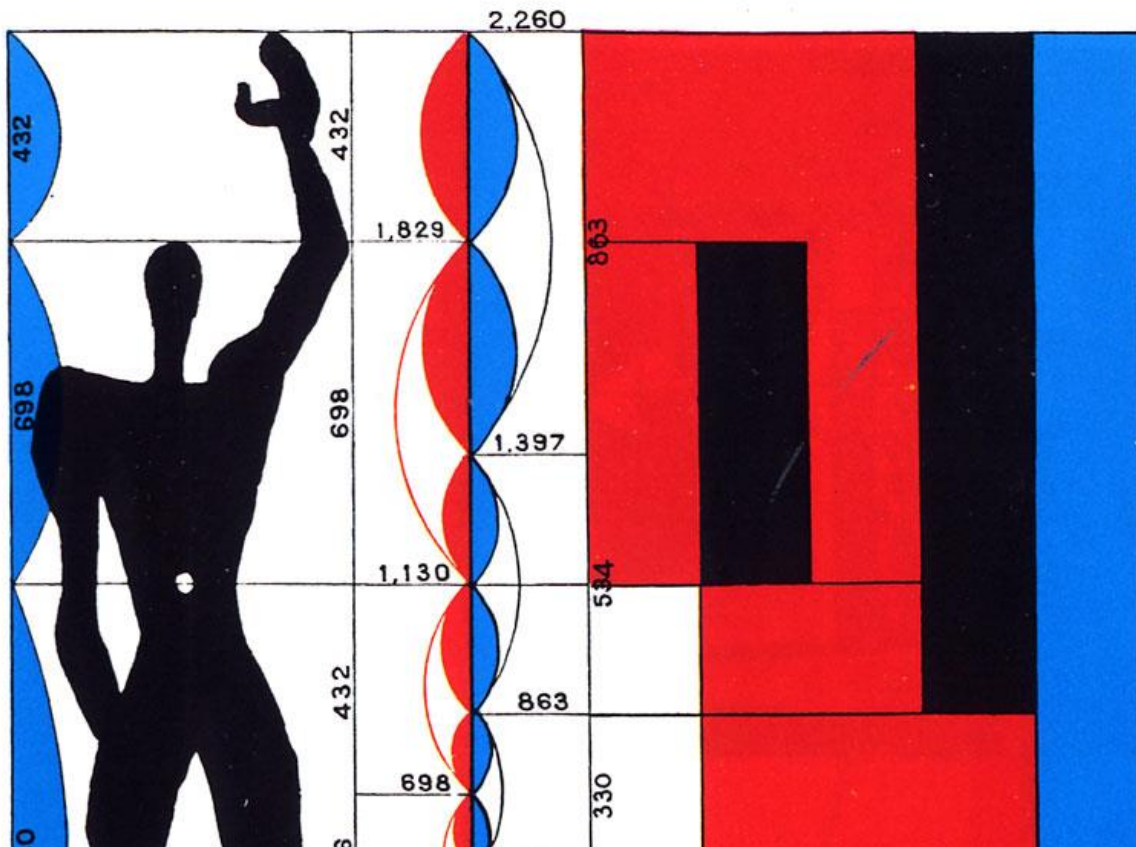

Citrohan-ház

- 1921-es terv, kora lakásszükségletének meghatározására és megoldására készült.
- Nyelvjáték: Citroën – egy épületnek olyan szabványosnak kell lenni, mint egy autónak.
- Szerszámként felfogott ház, melynek harcot kell indítania a régi házfogalommal szemben.
- A ház mintája az autóbusz vagy a hajókabin.
- A technikai-ipari fejlődés eszközeit fel kell használni.
- A szépséget már nem az ornamentika, hanem az arányok hordozzák.
- A ház lakógéppé változott.

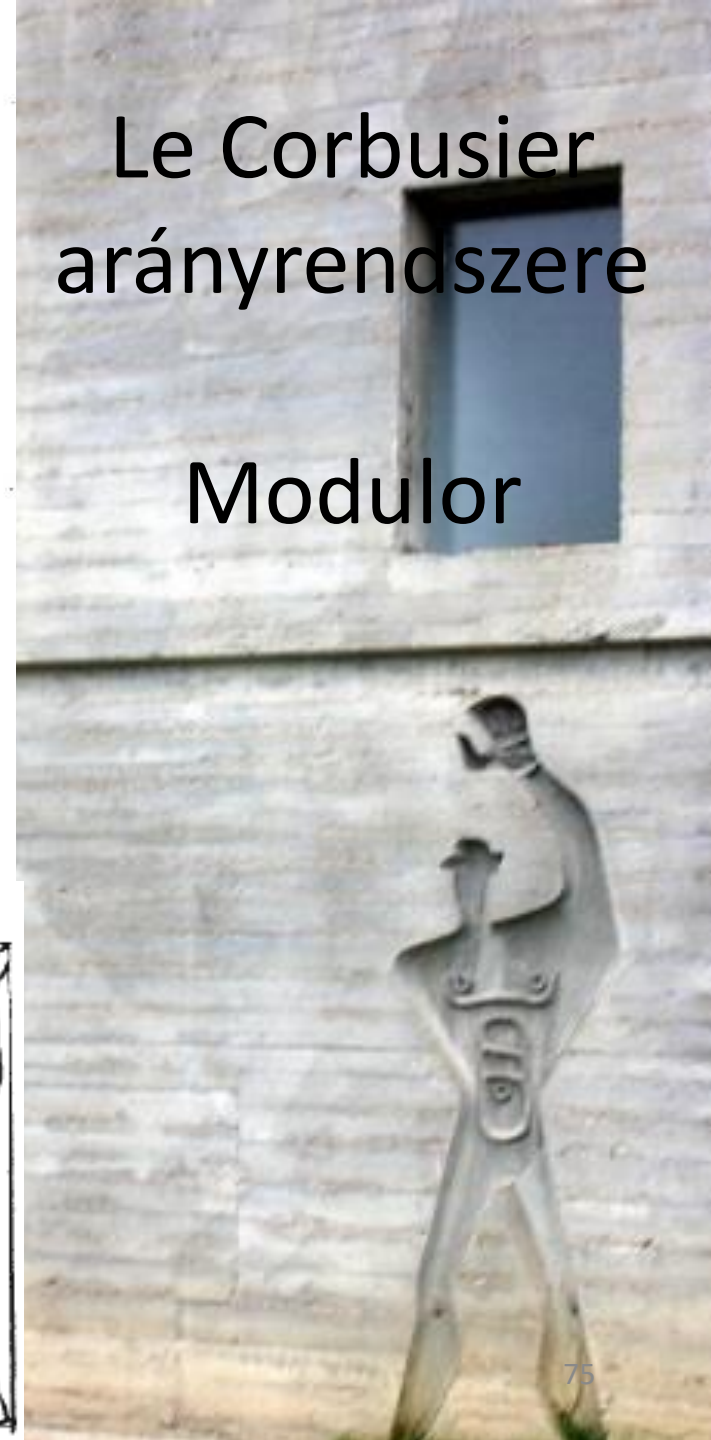

Le Corbusier
arányrendszere

Modulor

- Fontos a normaalakítás, ezekre hatást gyakorol az építész.
- Logika és elemzés révén, redukcióval jönnek létre.
- Gazdasági és szociális szükségszerűség, funkcionalitás
- A gazdaságos térkiosztás, térkiképzési megoldások.
- A modern építészet alapegysége a lakás.
- Az egység szisztematikus alá-, fölé- és melléhelyezésével jönnek létre az épületek és telepek.
- Kombinációkban magas házakba foglalva létrehozzák a függőleges várost.
- A tervezés belülről kifelé történik.
- Ezek az épületegységek megfeleltethetők a társadalom egységei berendeződésének. A város részei beépítési módjai leképezik a társadalmi tagozódást.

Építészet vagy forradalom

- Az 1. világháború utáni forradalmi időszakához kapcsolódik, de a forradalom a mű beállításában a zűrzavar, az egyensúly hiányának állapota, amelyet az építészettel létrehozott rend megszüntethet.
- Családi modul – családi mechanizmus.
- A család a társadalom, a lakás az építészet alapegysége.

40,000 KILOWATT TURBINE FOR ELECTRICITY

ARCHITECTURE
OR
REVOLUTION

- A társadalom és építészet kérdései szorosan összefonódnak.
- Le kell cserélni régi gépünket, mert a lakás feladata megfelelni a funkciónak, az egyén önújratermelésének központjának kell lennie.
- Ezt az építészet eszközeivel kell megalkotni.
- Így válnak az épületek géppé, mert minden nap termelnek és újratermelnek, hogy kielégítsék az egyén és társadalom szükségleteit.

„Nyolcórás munkanap! Háromszor nyolc óra az üzemben! A műszakok váltják egymást. Az egyik este tízkor kezd és reggel hatig dolgozik; a másik délután kettőkor végez. Melyik törvényhozó gondolta ezt végig, amikor engedélyezte a nyolcórás munkanapot? Mit csináljon az az ember, aki reggel hattól este tízig, vagy délután kettőtől éjszakáig szabad? Eddig egyedül csak a „bisztró”, az italmérés kínálkozott. Mi lesz ilyen körülmények között a családból?”

LES PLANS
LE CORBUSIER
DE
PARIS
1956-1922

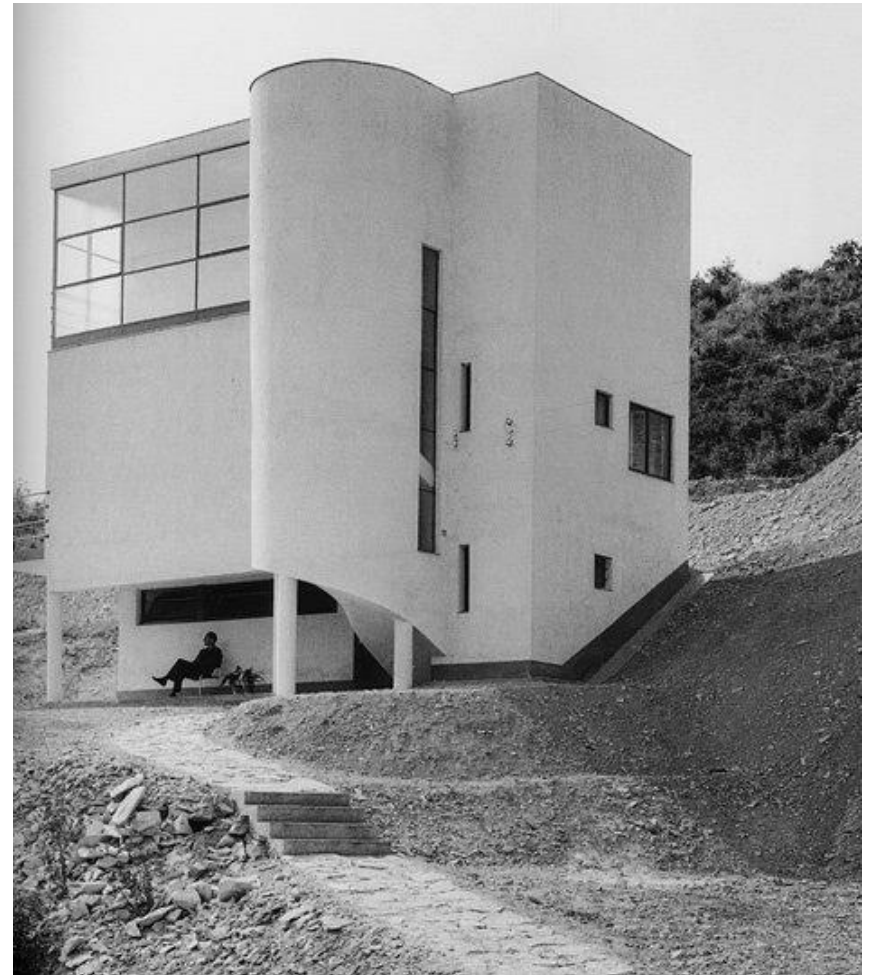

- A modern építészet funkcionalitásnak való megfelelését módszertanilag és strukturálisan analógnak gondolom a Bécsi Kör verifikáció fogalmával.
- Le Corbusier az általa létrehozott mesterséges nyelv révén jut el univerzális állításokhoz, ez párhuzamba állítható a verifikacionisták igazság-meghatározásával.
- *„Az ember, felhasználva technikai hódításait, az új korstílus birtokában, végre saját javának és esztétikai örömének szolgálatába állítja majd eredményeit.”*
- A modern tárgytervezés nem díszített, nem bűnözés és hazugság, hanem a nyelvi redukción keresztül, a helyesség és igazolás által az igazság hordozója.

Fény és Forma

A magyar modernizmus

- Molnár Farkas
- Fischer József
- Rácz György
- Forbáth Alférd
- Rimanóczy Gyula
- Nyíri István
- Lauber László
- Körner József

Molnár Farkas (1897-1945)

- Molnár Farkas 1897. június 21-én született Pécsen.
- Tanulmányait 1915 és 1917 között a *Képzőművészeti Főiskola festő szakán* folytatta, majd 1917-től a *József Nádor Műszaki Egyetemen* tanult.

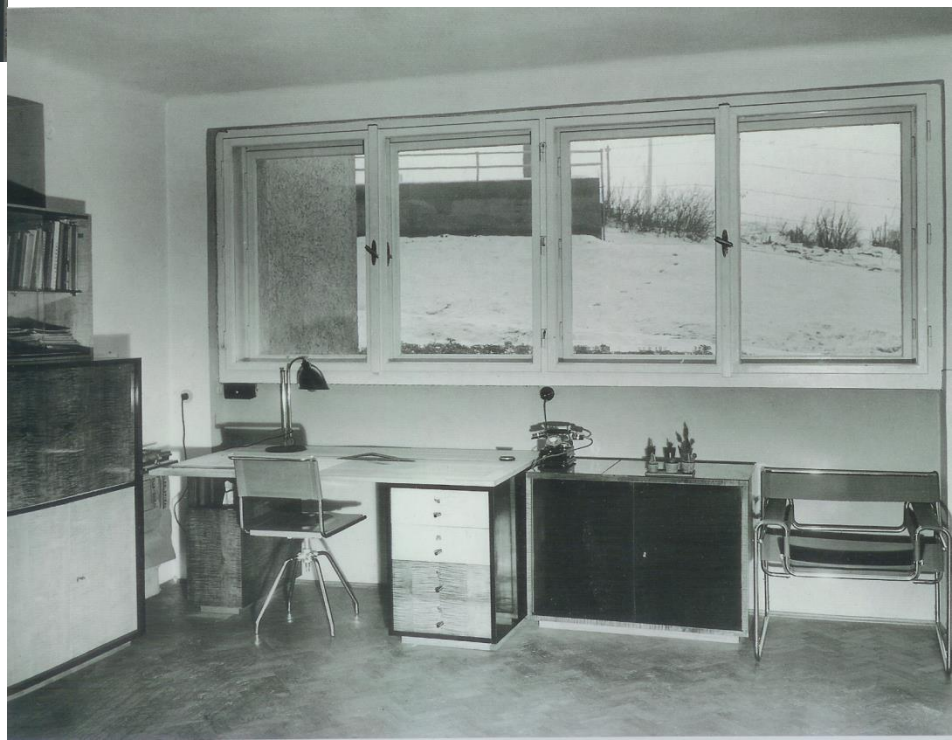
1921-ben a [Bauhaus](#) tagja lett, tanulmányait ott folytatta, és többek között [Walter Gropius](#) tanítványa is volt. Ebben az időben széleskörű grafikai tevékenységet fejtett ki. 1923-ban a Bauhaus első kiállítását szervezte, és ekkor állította ki *Vörös kubus* néven híressé vált lakóház tervét. 1924-től [Georg Muche](#) és [Breuer Marcell](#) mellett dolgozott

- 1925-ben végleg hazatért.
- 1929-ben Gropius meghívja a CIAM frankfurti kongresszusára. Hazatérése után [Breuer Marcellal](#) és [Fischer Józseffel](#) együtt megalapította a *CIAM (Conges International d'Architectur Moderne)* magyar csoportját a *CIRPAC*-ot.
- 1930-ban a *Mérnöki Kamara* felvette tagjai közé, és 1931-ben önálló tervezőirodát nyitott. *Ligeti Pállal* közös vállalkozásukban több fővárosi lakóház épült fel (*Bimbó utca 75.*, *Napraforgó utca 15.*, *Mihály utca 11. Delej-villa*). Molnár és felesége ez utóbbiban kapott lehetőséget, hogy saját lakásukat kialakítsák.

- 1932-ben *Új építészet* címmel a CIAM magyar csoportjának kiállítását szervezte a *Tamás Galériában*, majd *Ház, város, társadalom* címmel rendeztek kiállítást, mely anyag egy részét - forradalmi hangvétele miatt - elkobozták, és bírósági eljárás indult ellene. Egy hónap fogházra ítélték és a Mérnöki Kamara kizárta tagjai sorából.
- 1931-36 között már önállóan dolgozott. Rózsadombon több lakóháza és többlakásos társasháza épült fel. Törekvései szerint az „anyagilag függetlenné vált értelmiségi középosztály számára” (Cserje utca 4, 4/a., Kavics uca 8/f., Vérhalom utca 24., Cserje utca 12., Lejtő utca 2/a).
- **A házaira jellemző az egyéni igények figyelembevétele, az életmódnak megfelelő térkialakítás, változtatható térkapcsolatok variálható nyílászárókkal, a gazdaságos helykihasználás és a nagy alapterületű teraszok.**

Fischer József 1902-1995)

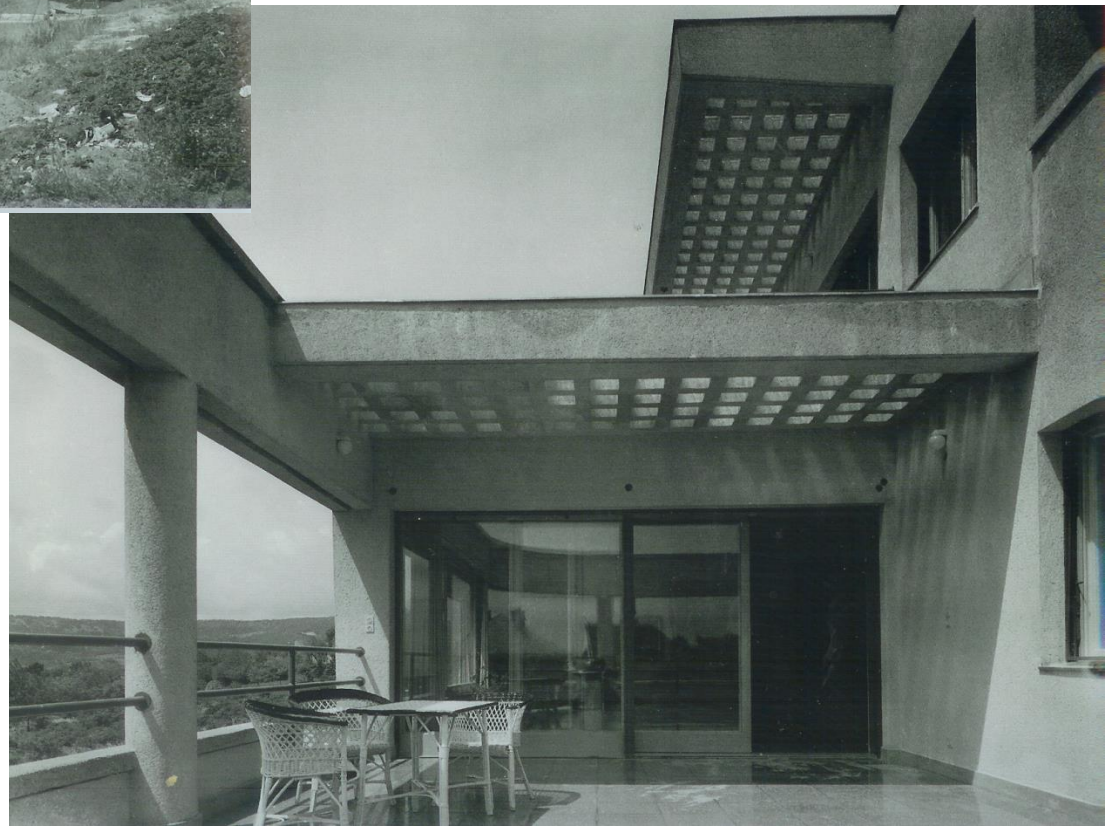
- 1901-ben született Budapesten. Apja nyomdász volt. Krausz Armin építészeti irodájába szerződött kőműves inasnak, majd Építőipari felsőiskolában tanult.
- Építészeti munkássága - klasszikusnak számító műegyetemi tanulmányok nélkül - az 1920-as évek közepén kezdődött. Ekkora már közeli kapcsolatba került korának modern művészeti irányzataival, így a kubizmussal és a reá nagy hatást gyakorló **Kassák Lajos** művészetével.
- Ismeretségi körében is először képzőművészek vannak és csak 1927-ben kerül személyes kapcsolatba a hazai modern művészeti irányzatok fontosabb képviselőivel (többek között **Molnár Farkassal**).

1928 és 1938 között a CIRPAC magyar csoportjának volt vezetője, a csoport több kiállítását, publikálási lehetőségét szervezte. Építészeti alkotásait ekkor - az 1934-1935-ös évtől eltekintve, amikor Breuer Marcellal és Molnár Farkassal közös társulásban dolgozott - jórészt önállóan tervezte. jelentős építészelméleti írásait is elsősorban a CIAM magyar működésének éveiből valók.

- 1945 után a Fővárosi Közmunkák Tanácsának lett az elnöke, melynek 1948-as felszámolását követően jellegtelen felújítási munkákban dolgozott. 1953-tól a *Budapesti Városépítési Tervező Irodánál* tizenkét budapesti kerület helyreállítási munkáit irányította.
- 1956. novemberében Nagy Imre utolsó kormányának szociáldemokrata minisztere volt. 1956 után állást nem kapott, kilenc évig kellett várnia, hogy felesége után kivándorolhasson Amerikába.
- Felesége halála után 1978-ban hazatért

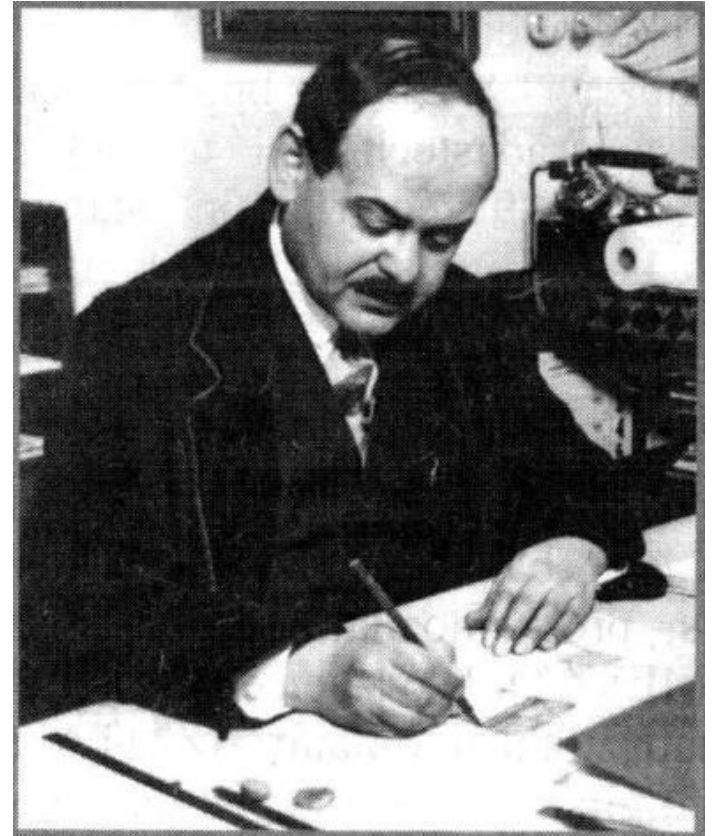

Kozma Lajos (1884-1948)

- Építész, iparművész, grafikus; a magyarországi szecesszió egyik legkiválóbb, külföldön is elismert művésze. 1906-ban szerzett építészoklevelet a Budapesti Műszaki Egyetemen. Néhány évig Lajta Bélánál dolgozott, majd 1913-ban megalakította a Budapesti Műhely néven ismert, belsőépítészettel foglalkozó művészcsoporthat.

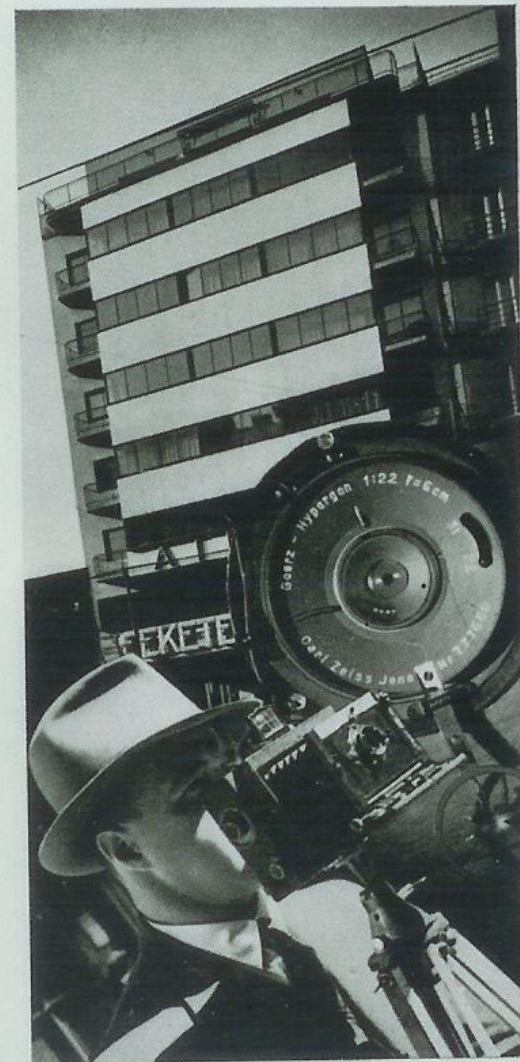

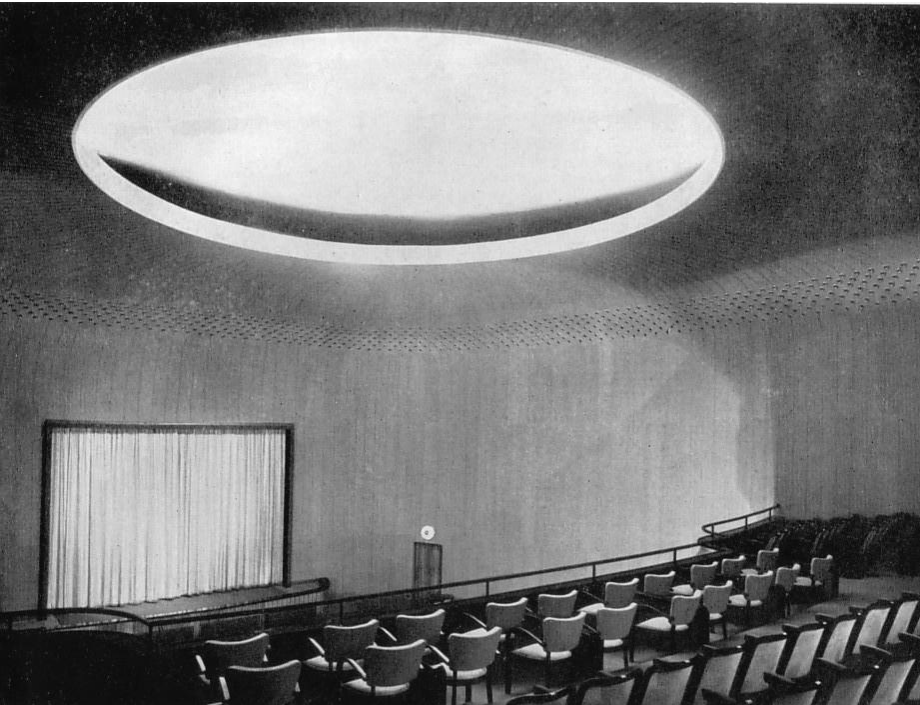
Az 1930-as évektől építészeti terveit főként a funkcionalizmus jellemezte. Számos modern lakóházat tervezett Budapesten. Belsőépítészeti tervei alapján alakították ki a fővárosban a Rózsavölgyi könyv- és zenemű-kereskedés berendezését, valamint építették át a volt Magyar Divatcsarnokot.

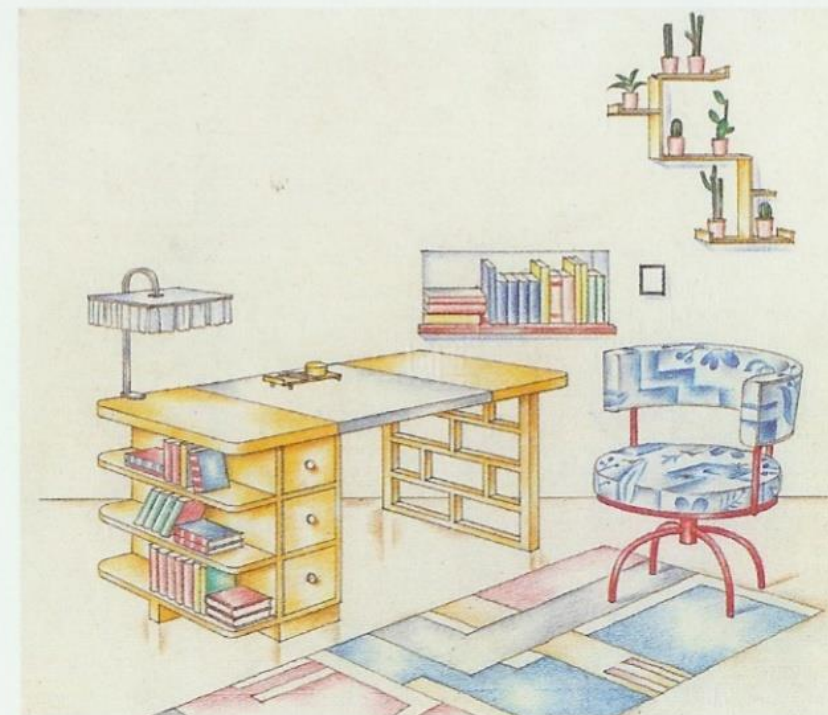
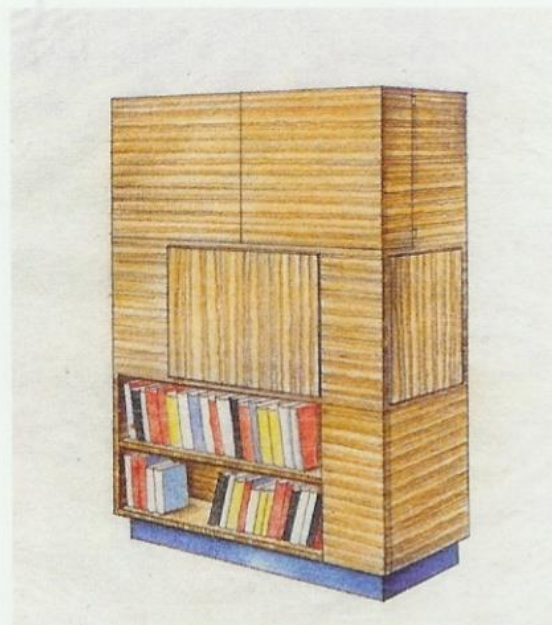

A Z ATRÍUM - H Á Z
 összes felvételeit készítette
 SEIDNER ZOLTÁN FÉNYKÉPÉSZ
 Budapest, Ferenc-körút 38

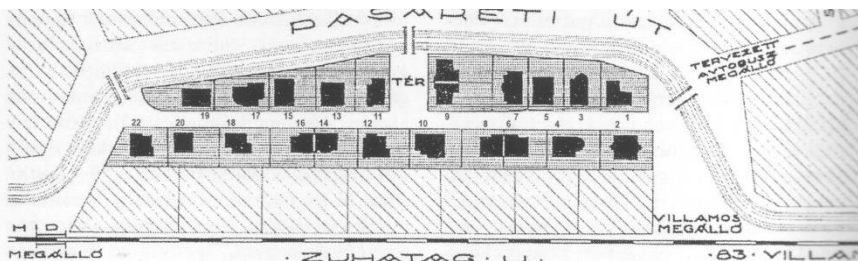
„KOMBINÁLT” BÁR- ÉS KÖNYVSZEKRÉNY RAJZA,
1930-AS ÉVEK ELEJE

Drawing of “combined” bar and bookcase, beginning of 1930s

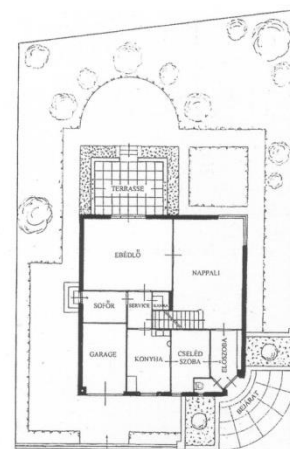

A napraforgó utcai mintalakótelep

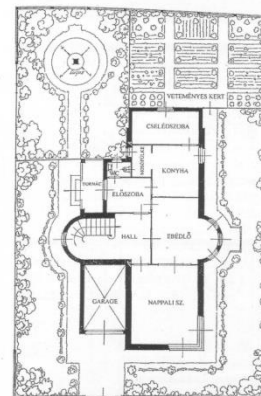

Budapest, a Napraforgó utcai lakótelep helyszínrajza

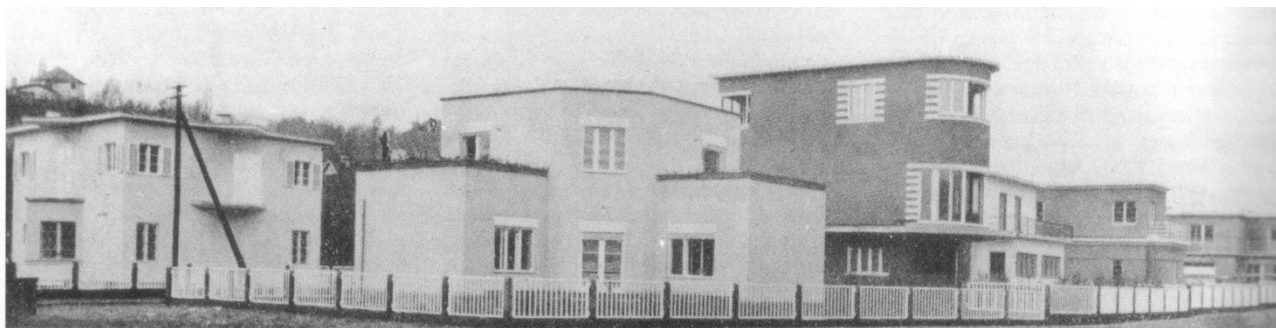
Páros oldal: 2. Wälder Gyula, 4. Bierbauer Virgil, 6–8. Kozma Lajos, 10. Münich Aladár, 12. Quittner Ervin, 14. Hegedüs Ármin, Böhm Henrik, 16. Tauszig Béla, Róth Zsigmond, 18. Weichinger károly, 20. Fischer József, 22. Baráth Béla, Novák Ede
 Páratlan oldal: 1. Vágó László, 3. Kafka Péter, 5. Kozma Lajos, 7. Vágvecsei Wellisch Andor, 9. Kertész Róbert, 11. Vágó László, 13. ifj. Masirewich György, 15. Ligeti Pál, Molnár Farkas, 17. Hajós Alfréd, 19. Gerlőczy Gedeon

Budapest, a Napraforgó utca 11. földszinti és emeleti alaprajza, Vágó László

Budapest, a Napraforgó utca 7. földszinti és emeleti alaprajza, Vágvecsei Wellisch Andor

- A kísérleti lakótelep 1931-ben épül fel, kevertebb kép
- Újszerű típus: villatelep – zöldövezet és villajelleg
- Ördög-árok, Napraforgó utca 1-22.
- Beszédes elnevezés: a modernség szellemében a napfényre, levegőre és tisztaságra utal, amik a modern építészet teljesítendő kritériumai
- 22 építész, 22 lakás (3 ikerház), egyenként 100 négyszögöl területen, az épület a telek 25%-át foglalhatja el
- Változatos épületek a formavilág, alaprajz és anyaghasználat vonatkozásában

Hofstätter Béla
Domány Ferenc

Dugattyús-ház

